

เก็งข้อสอบวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓

จัดทำโดย เว็บไซต์นายร้อยไทย : บันไดขั้นแรกสู่รั้วโรงเรียนเตรียมทหาร

<http://www.thaicadet.org>

เรียน ท่านผู้ปกครอง และสวัสดิ์คะนองๆ ทุกคนค่ะ

พี่เชื่อว่าช่วงนี้น้องคงกำลังวิ่งหาข้อสอบเก่า เจลยข้อสอบ หรือเก็งข้อสอบเพื่อการสอบเข้าเตรียมทหารมาอ่านกันแน่ๆ ดังนั้น เว็บไซต์นายร้อยไทยจึงได้จัดทำ “เก็งข้อสอบสังคมศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ ประจำปี ๒๕๕๓” ขึ้นมา โดยได้แนวข้อสอบมาจาก “การสอบคัดเลือกโครงการช่างเผือก โรงเรียนนายเรืออากาศ ประจำปี ๒๕๕๓” มาวิเคราะห์และสรรหาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว แล้วนำมาสรุปเพื่อให้น้องได้อ่านกัน

จากการวิเคราะห์ข้อสอบช่างเผือกๆ พบว่า ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบ BOOK SAID คือหนังสือว่าอย่างไรก็นำมาตั้งเป็นคำถาม และมีคำตอบที่ถูกต้องมาเพียงหนึ่งข้อ นอกนั้นตัวเลือกที่เหลือเป็นแบบลับ ลวง พราง ซึ่งพี่เชื่อว่าข้อสอบเหล่านี้ หากนำอาจารย์ที่สอนวิชาสังคมฯ มาหนึ่งสอบพร้อมๆกับน้อง ก็ไม่มีใครทำได้ถูกทุกข้อ ทั้งนี้เพราะวิชาสังคมศึกษามีเนื้อหาที่กว้างขวาง และครอบคลุมทุกด้านของชีวิตมนุษย์ และบางข้อเป็นความรู้รอบตัวด้วย ซึ่งหากใครไม่เคยอ่าน หรือไม่เคยได้ยินมาก่อนก็จะทำไม่ได้

ดังนั้น เพื่อให้เพื่อนๆ ได้จำกัดวงในการอ่านวิชาสังคมศึกษาในมุมที่แคบลงมา พี่จึงนำเนื้อหาของบทเรียนที่ปรากฏในข้อสอบช่างเผือกๆ ที่ “คาดว่า” จะนำมาออกสอบจริงมาให้อ่านกัน โดยดึงข้อมูลมาจากเว็บไซต์ต่างๆ และได้อ้างอิงแหล่งที่มาเพื่อให้เพื่อนๆ ไปตามอ่านต่อได้ตามลึกลงที่อ้างอิง อย่างไรก็ตาม น้องควรหาเนื้อหาทั้ง 18 เรื่อง ที่พี่จะกล่าวถึงต่อไป มาอ่านเพิ่มเติมด้วยนะคะ

ทั้งนี้ เนื้อหาที่เว็บไซต์นายร้อยไทยจะนำเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงการ “เก็ง หรือคาดว่า” เนื้อหาเหล่านี้น่าจะถูกนำมาออกข้อสอบ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการคาดการณ์ที่ถูกต้อง 100% ดังนั้น หากน้องๆ มีเวลาเหลือมากพอสำหรับการอ่านหนังสือสอบ ก็ต้องไม่ละเลยที่จะทบทวนเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่เรียนมาทั้งหมดในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยนะคะ

พี่ดวง (sakooclub@hotmail.com)

25 มกราคม 2553 เวลา 01.32 น.

เว็บไซต์นายร้อยไทย : บันไดขั้นแรกสู่รั้วโรงเรียนเตรียมทหาร

<http://www.thaicadet.org>

ยุคประวัติศาสตร์

โดย เด็กพิจิตร

วันที่ พุธ ตุลาคม 2551

ยุคประวัติศาสตร์ คือ ยุคสมัยที่มีหลักฐานลายลักษณ์อักษร ซึ่งดำเนินมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันในประวัติศาสตร์สากลนั้นจะใช้เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยของประวัติศาสตร์ในโลกตะวันตก หรืออีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์ยุโรปเป็นเกณฑ์สำคัญ โดยมีการแบ่งเป็นยุคสมัยต่าง ๆ ตามช่วงเวลา คือ

สมัยโบราณ คือ ช่วงเวลาก่อนกลางพุทธศตวรรษที่ 10 (ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 5) เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการล่มสลายของจักรวรรดิโรมันอันเนื่องมาจากการรุกรานของอนารยชนเผ่าเยอรมันเมื่อ พ.ศ. 1010 (ค. ศ. 476 หรือปลายคริสต์ศตวรรษที่ 5) คือจุดสิ้นสุดของสมัยโบราณทั้งนี้เนื่องจากถือว่จักรวรรดิโรมันเป็นช่วงที่ความเจริญของสมัยโบราณซึ่งสืบทอดและสะสมต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ เมโสโปเตเมีย อียิปต์ กรีก และโรมัน ได้เจริญสูงสุด ดังนั้นการล่มสลายของจักรวรรดิโรมันจึงเป็นการสิ้นสุดสมัยโบราณด้วย

สมัยกลาง คือ ช่วงเวลาประมาณ 1,000 ปี ระหว่างกลางพุทธศตวรรษที่ 10 - กลางพุทธศตวรรษที่ 20 (คริสต์ศตวรรษที่ 5-15) การที่เรียกระยะนี้ว่าสมัยกลางนั้น เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่อยู่ระหว่างความเจริญของสมัยโบราณ ซึ่งเป็นบทบาทการสร้างสรรค์ของกรีก โรมันเป็นสำคัญ และการฟื้นฟูความเจริญของกรีกโรมันขึ้นมาอีกครั้งในระแยะเริ่มสมัยใหม่ ในสมัยกลางนี้ ช่วงแรกจะเป็นอาณาจักรย่อย ๆ ของ อนารยชนเยอรมันเผ่าต่าง ๆ ต่อมาพวกแฟรงค์ (Frank) ชนเผ่าเยอรมันเผ่าหนึ่ง สามารถสถาปนาจักรวรรดิของตนขึ้นมาได้ และยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากสมัยโรมันที่ยังคงสืบทอด ต่อมา จักรวรรดิของพวกแฟรงค์จึงมีชื่อว่า จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ แต่ครั้งประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 14 (คริสต์ศตวรรษที่ 9) จักรวรรดิของพวกแฟรงค์อ่อนกำลังลง ประกอบกับการรุกราน ของอนารยชนจากทางยุโรปเหนืออีกระลอกหนึ่ง จึงทำให้เกิดความระส่ำระสาย และเมื่อประชาชนไม่อาจพึ่งพาอำนาจส่วนกลางได้ จึงหันไปพึ่งพาขุนนางท้องถิ่น นำไปสู่ สมัยศักดินาสวามิภักดิ์ ที่การ ปกครองอยู่ในอำนาจของขุนนางท้องถิ่น ลดหลั่นกันลงไป อย่างไรก็ดีตลอดเวลาของสมัยกลางที่ผ่านมานี้ศาสนจักรก็มีบทบาทที่สำคัญครอบงำวิถีชีวิตของผู้คนมาโดยตลอดครั้นถึงประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 18 - 19 (คริสต์ศตวรรษที่ 13 - 14) ก็เป็นจุดเปลี่ยนผ่านจากสมัยศักดินาสวามิภักดิ์มาสู่การฟื้นฟูทางการค้าและสังคมเมืองในปลายสมัยกลาง ชีวิตผู้คนเริ่มหันมาสู่ทางโลกมากขึ้น

สมัยใหม่ เริ่มประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 20 (คริสต์ศตวรรษที่ 15) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการของกรีก โรมันหรือที่เรียกว่า สมัยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ความคิดมนุษย์นิยมซึ่งเคยเป็นแนวคิดสำคัญของกรีกโบราณให้ความสำคัญกับชีวิตมนุษย์ในทางโลกได้กลับมามีบทบาทอีกครั้งทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถและศักดิ์ศรีของมนุษย์ มนุษย์กล้าเสี่ยงภัยมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การสำรวจทางทะเล พบเส้นทางการเดินเรือมาโลกตะวันออก คือ เอเชีย รวมทั้งมีการค้นพบโลกใหม่ในซีกโลกตะวันตก คือ ทวีปอเมริกา ในเวลาใกล้เคียงกันบทบาทของคริสตศาสนาจักรก็ได้ลดอิทธิพลลง และก่อให้เกิดการปฏิรูปศาสนาเมื่อประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 21 (คริสต์ศตวรรษที่ 16) ขณะเดียวกันมนุษย์ก็มีอิสระทางความคิดมากขึ้นเรื่อยๆซึ่งนำไปสู่พัฒนาการของความเจริญก้าวหน้าทางภูมิปัญญาและทางวัตถุอย่างต่อเนื่องที่สำคัญ คือ สมัยปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ ประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 (คริสต์ศตวรรษที่ 16 - 17) ซึ่งส่งผลทำให้โลกตะวันตกมีพัฒนาการที่ก้าวกระโดดไปจากโลก

ตะวันออก ทั้ง ๆ ที่ตั้งแต่สมัยโบราณ ระดับความเจริญของอารยธรรมสำคัญ ๆ ในโลกตะวันตกและตะวันออกเรียกได้ว่าไม่แตกต่างกันแต่ในขณะนี้โลกตะวันตกอาศัยความเจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแสนยานุภาพทางทหาร เข้ามาคุกคามโลกตะวันออกจนกระทั่งสามารถยึดครองดินแดนในโลกตะวันออกจำนวนมากมาเป็นอาณานิคมได้ อย่างไรก็ตาม ในโลกตะวันตกก็มีการแข่งขันอำนาจกันเอง และจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและแสนยานุภาพทางทหาร นั้นได้นำไปสู่ความขัดแย้งและการทำสงครามครั้งใหญ่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน นั่นคือ สงครามโลกครั้งที่ 1 ในระหว่าง พ.ศ. 2457 - พ.ศ. 2461 (ค.ศ. 1914 - 1918) และ สงครามโลกครั้งที่ 2 ในระหว่าง พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1939 - 1945) โดยทั่วไปจะนับว่าสมัยใหม่ที่สืบเนื่องมาตั้งแต่กลางพุทธศตวรรษที่ 20 (คริสต์ศตวรรษที่ 15) ได้ดำเนินมา จนถึงช่วงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปลายพุทธศตวรรษที่ 25 (กลางคริสต์ศตวรรษที่ 20)

สมัยปัจจุบัน หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานการณ์โลกทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้นับได้ว่าเข้าสู่สมัยปัจจุบัน ประเทศมหาอำนาจที่ชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต แต่ทั้ง 2 มหาอำนาจนี้ต่างอุดมการณ์กัน และต่างก็แสวงหาพรรคพวกและบริวาร โลกจึงแบ่งออกเป็น 2 ค่ายอย่างเด่นชัด คือ โลกเสรีภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา และโลกสังคมนิยมภายใต้การนำของสหภาพโซเวียตอย่างไรก็ตามมหาอำนาจทั้งสองฝ่ายก็ไม่ได้เผชิญหน้า กันด้วยการทำสงครามโดยตรงอย่างเปิดเผยหากแต่เข้าไปแทรกแซงในวิกฤตการณ์ต่างๆ ทั่วโลกโดยให้การสนับสนุนต่างฝ่ายกัน ดังนั้น จึงเรียกสถานการณ์ในระยะนี้ว่า สงครามเย็น ครั้นต่อมาในกลางทศวรรษ 2510 (ทศวรรษ 1980 ในคริสต์ศักราช) โลกสังคมนิยมภายใต้การนำของสหภาพโซเวียตใน พ . ศ . 2534 (ค . ศ . 1991) แต่สหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำของค่ายโลกเสรี หรืออีกนัยหนึ่งคือโลกทุนนิยม ก็ยังคงรักษาความยิ่งใหญ่ไว้ได้ จนเป็นเสมือนมหาอำนาจชาติเดียวที่โดดเด่นที่สุด

ที่มา <http://blog.spu.ac.th/print.php?id=11741>

หลักการของระบอบประชาธิปไตย

วิทยากร เชียงกุล

ความหมายและความสำคัญ

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน ตรงกันข้ามกับ**ระบอบอำนาจนิยม** (เช่น ระบอบราชาธิปไตย, ระบอบเผด็จการทหาร, ระบอบอำมาตยาธิปไตย) ซึ่งเป็นระบอบปกครองโดยคนเดียว หรือโดยคนกลุ่มน้อย ผู้มีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป (เรียกว่า พวกอภิสิทธิชน)

ในโลกยุคเศรษฐกิจตลาดเสรีสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพลเมือง ผู้เสียภาษี(ทั้งทางตรงและทางอ้อม) และเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติร่วมกัน เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่จะสร้างควมมีประสิทธิภาพ(ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ) และความเป็นธรรม ได้มากกว่าระบอบอำนาจนิยม

ในบางสถานการณ์ ในระบอบอำนาจนิยม อาจจะมีผู้ปกครองที่เป็นคนดีหรือคนเก่งอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่า เขาหรือลูกหลาน หรือพรรคพวกเขา ที่ได้ตำแหน่งจากการสืบเชื้อสาย หรือการแต่งตั้ง จะปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมสำหรับคนส่วนใหญ่เสมอไป เพราะระบบสืบเชื้อสายและแต่งตั้งเป็นระบบที่ไม่แน่นอน และไม่มีประสิทธิภาพ และเพราะว่าการให้คนสืบทอดอำนาจโดยไม่มี การตรวจสอบถ่วงดุลมักนำไปสู่การฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตน

ระบอบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบอำนาจนิยมในแง่ที่ว่า มีระบบคัดเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพกว่า และมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากเกินไปได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่มีการเลือกตั้ง แต่ยังมี การซื้อเสียงขายเสียง การโกง การใช้อำนาจและระบบอุปถัมภ์

รูปแบบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตย หรือการปกครองตนเองของประชาชน อาจแบ่งเป็น

1. ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนมาประชุมกัน อภิปรายและลงคะแนนกันในเรื่องสำคัญ เช่น การประชุมเรื่องงบประมาณ กฎหมาย ในระดับท้องถิ่น หรือการลงประชามติในระดับประเทศ เช่น การจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

2. ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่มีประชาชนมาก มีความซับซ้อน ต้องแบ่งงานกันทำ จึงมักใช้วิธีเลือกผู้แทนขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายออกกฎหมาย

3. ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม การผสมผสานทั้ง 2 แบบแรก รวมทั้งการให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก ไม่ได้ปล่อยให้ผู้แทนทำทุกอย่างโดยประชาชนให้ใช้สิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนนานๆ ครั้งเท่านั้น

ตั้งแต่ปี 2475 ประเทศไทย ใช้ประชาธิปไตยแบบที่ 2 เป็นบางช่วง (บางช่วงเป็นเผด็จการทหาร) ประเทศไทยควรใช้แบบที่ 1 และ 3 เพิ่มขึ้นเพราะระบอบประชาธิปไตย โดยระบบผู้แทนมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในสภาพที่นักการเมืองกลุ่มน้อยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีอำนาจและความรู้สูงกว่าประชาชนส่วนใหญ่มาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักได้

เป็นผู้แทน และมักจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ รวมทั้งการคอร์รัปชัน, การหาผลประโยชน์ทับซ้อน โดยอ้างว่าเพราะประชาชนเลือกพวกเขาเข้าไปแล้ว เขาจะทำอะไรก็ถือว่าเป็นประชาธิปไตยทั้งนั้น

ประชาธิปไตย โดยระบบผู้แทน หมายถึงว่า ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปเป็นผู้บริหารจัดการแทนตัวพวกเขา เพื่อให้บริหารประเทศเพื่อประโยชน์ของประชาชน ไม่ใช่เลือกไปเป็นเจ้านายและประชาชนยังมีสิทธิคัดค้านถอดถอนผู้แทนที่ขึ้นไปเป็นรัฐบาลแล้วไม่ได้ทำหน้าที่อย่างซื่อตรงและเพื่อส่วนรวมด้วย แต่รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่ได้เปิดช่องทางและไม่มีทำให้การศึกษาและข่าวสารแก่ประชาชนว่า ประชาชนมีสิทธิ ประการหลังที่สำคัญนี้ด้วย

ประชาชนไม่ได้เลือกผู้แทนไปเป็นเจ้านายในระบบอำนาจนิยมซึ่งเป็นระบบเก่า แต่วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม (ยกย่องเกรงกลัวคนมีอำนาจ) ยังคงตกค้างมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ประชาชนได้รับการศึกษาและข่าวสารน้อยและหรือได้รับแบบคุณภาพต่ำ ทำให้เป็นประชาธิปไตยแค่รูปแบบ หรือเป็นประชาธิปไตยเพียงบางส่วน ยังไม่ใช้การปกครองตนเองของประชาชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ระบอบประชาธิปไตยไม่ใช่หมายถึงแค่**ประชาธิปไตยทางการเมือง** (ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ เลือกตั้ง คัดค้าน ถอดถอน ผู้แทนได้) เท่านั้น หากต้องเป็น**ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ** (มีการกระจายทรัพย์สิน และรายได้ที่เป็นธรรม มีการแข่งขันที่เป็นธรรม) และ**ประชาธิปไตยทางสังคม** (ประชาชนมีการศึกษา รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีสิทธิเสรีภาพ และโอกาสการเข้าถึง ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม อย่างเสมอภาคกัน) ด้วย ประชาธิปไตย 2 อย่างหลังนี้ ประเทศไทยยังมีน้อย รวมทั้ง ไม่มีการให้การศึกษา ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารประชาชนในเรื่องนี้มากพอ เป็นเหตุให้ประชาธิปไตยทางการเมือง พัฒนาไปได้ช้ามาก

ประชาธิปไตยในแง่เนื้อหา

ระบอบประชาธิปไตยไม่ได้หมายถึงแค่ระบบการเลือกตั้ง หากต้องประกอบไปด้วยสภาวะความเป็นประชาธิปไตย อย่างน้อย 6 ข้อ คือ

1. การเลือกตั้งผู้แทนจะต้องเป็นอิสระและยุติธรรม ไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อโกงการเลือกตั้ง ไม่มีการซื้อเสียงขายเสียง และการที่กลุ่มอภิสิทธิ์ชนใช้อำนาจอิทธิพลระบอบอุปถัมภ์ ให้คนต้องเลือกเฉพาะพวกเขาบางคน

2. จะต้องมีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่ดี เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระ องค์การประชาชนสามารถตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้ และต่างฝ่ายต่างตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน รวมทั้งภาคประชาชนสามารถถอดถอนผู้แทนที่มีพฤติกรรมไม่ชอบธรรมได้

3. การบริหารบ้านเมืองจะต้องโปร่งใส มีเหตุผลอธิบายได้ เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีการคอร์รัปชัน การหาผลประโยชน์ทับซ้อน การเล่นพรรคพวก หาประโยชน์ส่วนตัว

4. มีรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ที่มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่ อย่างมี เหตุผล มีความคงเส้นคงวา คนส่วนใหญ่ยอมรับ และรัฐธรรมนูญ กฎหมาย เหล่านั้นมีผลบังคับใช้ด้วย

5. สื่อมวลชนและองค์กรประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ, เป็นอิสระ, มีศักดิ์ศรี และเข้มแข็ง ประชาชนมีจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง และมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การสมาคม การชุมนุม การทำ**ประชาพิจารณ์** (เปิดอภิปรายความคิดเห็นประชาชนเรื่องกฎหมายและโครงการต่างๆ) และการลง**ประชามติ**ว่าประชาชนจะรับหรือไม่ในเรื่องสำคัญๆ

6. มีการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สู่ประชาชน ทำให้เกิดประชาธิปไตยทาง เศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง สม่ำเสมอ

ดังนั้น แม้จะมีการเลือกตั้งและมีผู้สมัคร สส. จากพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาด้วยเสียงข้างมาก แต่ถ้าไม่ได้เกิดสภาวะความเป็นประชาธิปไตยตามแนวทาง 6 ข้อนี้ เช่น เป็นรัฐบาลที่ใช้อำนาจผูกขาดแทรกแซงองค์กรอิสระ ปิดปากสื่อมวลชนและประชาชน คอรัปชั่น หาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง เราก็ควรถือว่าระบอบการปกครองแบบนี้เป็นระบอบประชาธิปไตยเพียงเปลือกนอก หรือเป็นประชาธิปไตยจอมปลอม ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

หากในบางช่วง เช่น หลัง พ.ศ. 2475-2490, พ.ศ. 2516-2519 ฯลฯ เรามีสภาวะความเป็นประชาธิปไตยบางข้อ มากบ้างน้อยบ้าง ก็อาจถือว่ามีความเป็นระบอบประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ (กับประเทศอื่น, กับประวัติศาสตร์ช่วงอื่น) ได้ระดับหนึ่ง ประเด็นที่สำคัญคือ ประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยในแง่เนื้อหามากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความตื่นตัวและความเข้มแข็งของภาคประชาชนในแต่ละประเทศในแต่ละช่วงตอนของประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ

หลักการประชาธิปไตยระบอบประชาธิปไตย

อยู่บนรากฐานหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตน รวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่า มิได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ

2. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศไทย

3. หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆของสังคมที่มีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

4. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆละเมิดเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อภิสิทธิ์อยู่เหนือกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่น ๆ ได้

5. หลักการเสียงข้างมาก (Majority rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Rights) การตัดสินใจใดๆที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ/ข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่มาก

หลักการนี้ ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีการเอาเปรียบกันและสร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป

ค่านิยม ทศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นระบอบการเมืองแล้ว ยังเป็นระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมด้วย ดังนั้นจึงไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย การเลือกตั้ง และการต่อรองทางการเมืองเท่านั้น หากอยู่ที่สมาชิกในสังคม จะต้องช่วยกันหล่อหลอม สร้างค่านิยม วิถีชีวิต ที่เป็นประชาธิปไตย มาตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน เพื่อจะนำไปสู่หรือการปกป้อง ระบอบประชาธิปไตย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ค่านิยมประชาธิปไตยที่ประชาชน ระบบการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ ควรช่วยกันสร้างคือ

1. เป็นคนที่มีเหตุผล ยอมรับเรื่องสิทธิหน้าที่ ความเป็นจริงในทางสังคม เคารพในตัวเอง เคารพในศีลธรรม และประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม
2. มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความสามัคคี
3. เข้าใจความจำเป็นและประโยชน์ของการเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นพลเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกทุกคนในระยะยาว
4. เคารพกฎหมายและดำเนินชีวิตในกรอบของกฎหมายที่มีเหตุผลและเป็นธรรม
5. มีจิตใจเปิดกว้างและพร้อมที่ปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้
6. เป็นคนที่มีความรับผิดชอบผูกพันกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป
7. มีจิตใจที่เป็นธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่มีอคติต่อผู้ที่มีความแตกต่างจากตน เช่น นับถือ ศาสนาอื่นหรือเชื้อชาติอื่น เป็นต้น

บทบาทของประชาชนในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่แค่การใช้สิทธิในการเลือกตั้งนานๆครั้ง และพยายามเลือกคนดีคนเก่งมาบริหารประเทศเท่านั้น ประชาชนต้องชวนชวน ศึกษ พัฒนาตนเอง ใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองที่ดีเข้าไปแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ ในการตัดสินใจ เรื่องการใช้ทรัพยากรของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ของชุมชน จังหวัด และประเทศ อย่างแข็งขัน และอย่างสม่ำเสมอตลอด ทั้งปีและทุกปีด้วย

ที่มา <http://www.rsu.ac.th/csi/html/doc/25.pdf>

พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี

คอลัมน์ห้องสมุด โดย ปถพีรดี

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๗๐๐ ปี มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศมาโดยตลอด และมีวัฒนธรรมประเพณีสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งมีทั้งประเพณีในราชสำนัก ประเพณีของทางราชการ และของบุคคลทั่วไป ประเพณีต่างๆ มีกิจกรรมประกอบ ซึ่งกำหนดคำเรียกไว้ตามลำดับความสำคัญคือ **พระราชพิธี รัฐพิธี และพิธี**

พระราชพิธี หมายถึง งานที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้เป็นประจำตามโบราณราชประเพณี หรือตามกรณีเฉพาะในรัชกาล ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีและมีหมายกำหนดการแจ้งรายละเอียดขั้นตอนของงาน และพระราชกิจที่จะทรงปฏิบัติไว้ งานดังกล่าวมีทั้งที่เป็นพระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมราชจักรีวงศ์ตาม

ขัตติยราชประเพณี หรือเกี่ยวข้องกับประเพณีทางศาสนาในการนี้ อาจเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพระราชพิธีเอง หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์เป็นผู้แทนพระองค์ หรือโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์

พระราชพิธีที่ทรงกำหนดไว้เป็นประจำ เช่น

๑. **พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา** กำหนดวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ เวลา ๑๖.๓๐ น. (พ.ศ. ๒๕๔๓ ตรงกับวันเสาร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๒. **พระราชพิธีวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์** กำหนดวันที่ ๖ เมษายน ทุกปี เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๓. **พระราชพิธีสงกรานต์** กำหนดวันที่ ๑๕ เมษายน เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ หอสมุดสุลาลัยพิมาน หอพระธาตุมณฑลเศียร พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามและหอ

๔. **พระราชพิธีฉัตรมงคล** กำหนดวันที่ ๓ พฤษภาคม เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันที่ ๔ พฤษภาคม เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท วันที่ ๕ พฤษภาคม เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และปราสาทพระเทพบิดร

๕. **พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ** กำหนดในเดือนพฤษภาคม เป็น ๒ วัน ซึ่งแต่ละปีสำนักพระราชวังจะกำหนดเป็นปีๆ ไป ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๖. **พระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา** วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ประมาณเดือนพฤษภาคม มี ๒ วัน เวลา ๑๖.๓๐ น.

๗. **พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในโอกาสกษัตริย์มัยคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร์ และพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานพระบรมอัฐิ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** วันที่ ๙ มิถุนายนทุกปี เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

๘. พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันอาสาฬหบูชา และเทศกาลเข้าพรรษา อาสาฬหบูชา ตรงกับขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ปีใดเป็นปีอธิกมาส ตรงกับ ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หลัง และเข้าพรรษาตรงกับแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งทรงจุดเทียนพรรษาและถวายฟุ่มเทียน

๙. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช วันที่ ๒๘ กรกฎาคม เวลา ๙.๐๐ น. - ๑๗.๐๐ น. ในพระบรมมหาราชวัง

๑๐. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม เวลา ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ในพระบรมมหาราชวัง

๑๑. พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราช วันที่ ๒๓ ตุลาคม เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

๑๒. พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ราวเดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน แรม ๖ ค่ำ ๑๑ ประมาณ ๑๕.๐๐ น. ณ พระอารามหลวงต่างๆ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อม

๑๓. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ธันวาคม ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ในพระบรมมหาราชวัง ๑๐.๓๐ น. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ๑๖.๓๐ น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันที่ ๖ ธันวาคม ๑๐.๓๐ น. ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

๑๔. พระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๑๐ ธันวาคม ๑๐.๑๕ น. ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

นอกจากนี้ ยังมีพระราชพิธีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นตามโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น พระราชพิธีรัชดาภิเษก พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก พระราชพิธีกาญจนาภิเษก พระราชพิธีสมมงคล เป็นต้น

รัฐพิธี หมายถึงงานพิธีที่รัฐบาลจัด โดยกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับไว้และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธี หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปหรือไปเป็นประธานรัฐพิธีดังกล่าว มีหมายกำหนดการที่กำหนดรายละเอียดของงานไว้เป็นประจำและกำหนดสถานที่แน่นอน รัฐพิธีนี้บางรัฐพิธีมีพระราชพิธีก่อนหรือหลังรัฐพิธีด้วย ในปัจจุบัน มีรัฐพิธีดังต่อไปนี้

๑. รัฐพิธีวันสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นวันที่ระลึกถึงพระวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และเป็นวันกองทัพไทย ตรงกับวันที่ ๑๘ มกราคม ทุกปี เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีการวางพวงมาลาถวายราชสักการะ

๒. รัฐพิธีที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า วันที่ ๓๐ มีนาคม เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนันทาราม มีการวางพวงมาลาถวายราชสักการะ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์

๓. รัฐพิธีวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน ทุกปี ๑๖.๓๐ น. ณ พระปฐมมหาราชานุสรณ์ เชิงสะพานพุทธยอดฟ้า เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางพวงมาลาถวายราชสักการะ หลังรัฐพิธี มีงานพระราชพิธี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๔. รัฐพิธีแรกนาขวัญ ในเดือนพฤษภาคม ตามดิถีฤกษ์ที่ไพร่หลวงจะกำหนด เวลา ๐๘.๓๐ น. ณ มณฑลพิธีสนามหลวง อนึ่งก่อนเวลารัฐพิธี มีงานพระราชพิธี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานหรือโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์

๕. **รัฐพิธีถวายราชสักการะ ระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล** วันที่ ๙ มิถุนายน ๑๖.๓๐ น. ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่วัดสุทัศน์เทพวราราม

๖. **รัฐพิธีวันปิยมหาราช** วางพวงมาลาและถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบรมรูปทรงม้า วันที่ ๒๓ ตุลาคมทุกปี ณ ลานพระบรมราชานุสรณ์ พระราชวังดุสิต งานนี้ มีพระราชพิธี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย หลังจากเสด็จพระราชดำเนินทรงวางพวงมาลา ณ พระบรมราชานุสรณ์แล้ว

๗. **รัฐพิธีวันพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว** วางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ทุกปี เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ สวนลุมพินี

๘. **รัฐพิธีวันรัฐธรรมนูญ** วางพวงมาลาและถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๑๐ ธันวาคม ทุกปี อันเป็นวันที่ทรงพระกรุณาพระราชทานรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับแรก (พ.ศ.๒๔๗๕) ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าตึกรัฐสภา พระราชวังดุสิต มีงานพระราชพิธี ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม หลังจากเสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางพวงมาลา ณ พระบรมราชานุสาวรีย์แล้ว

นอกจากรัฐพิธีดังกล่าวแล้ว ยังมีรัฐพิธีที่มีได้กำหนดไว้เป็นประจำ ได้แก่ รัฐพิธีเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดประชุมรัฐสภา ซึ่งรัฐสภานำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดสมัยประชุมรัฐสภา ภายหลังมีการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

พิธี หมายถึง งานที่บุคคลทั่วไป หรือหน่วยงานจัดขึ้นตามแบบอย่าง ตามขนบธรรมเนียมประเพณี หรือตามข้อปฏิบัติในสังคมหรือท้องถิ่นต่างๆ ที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา อาจแตกต่างกันออกไปตามแบบของแต่ละท้องถิ่น เช่น พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ พิธีไหว้ครู พิธีทำขวัญข้าว พิธีโกนจุก พิธีบวชนาค พิธีหมั้น แต่งงาน พิธีในการสร้างบ้านปลูกเรือน (การยกเสาเอก) พิธีตรุษสารท พิธีบุญเทศน์มหาชาติ พิธีทำบุญวันเกิด พิธีเปิดป้ายอาคาร พิธีสงกรานต์รดน้ำขอพร พิธีทำบุญเข้าพรรษา พิธีทำศพ ฯลฯ

พิธีต่างๆ ส่วนมากจะมีพิธีทำบุญทางพุทธศาสนาประกอบ นอกจากเป็นการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมด้านขนบประเพณีแล้ว ยังเป็นการสืบพระศาสนาด้วย

ข้อมูล ปฏิทิน ๑๐๐ ปี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเนื่องในวันปีใหม่

ที่มา นิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 2413 ปีที่ 47 ประจำวันอังคารที่ 16 มกราคม 2544

นิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 2414 ปีที่ 47 ประจำวันอังคารที่ 23 มกราคม 2544

การเลือกตั้ง

ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

การเลือกตั้ง ส.ส. มีความสำคัญต่อคนไทยทุกคนที่ต้องไปทำหน้าที่เพื่อมอบอำนาจอธิปไตยของเราโดยการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ในการปกป้องผลประโยชน์และดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งบริหารงบประมาณของประเทศชาติถึงปีละหนึ่งล้านล้านบาท ดังนั้น การเลือกผู้แทนที่เป็น “คนดี” มีความซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนให้เข้าไปทำงานทางการเมืองจะทำให้สามารถใช้งบประมาณทุกบาททุกสตางค์ที่มาจากเงินภาษีของประชาชนไปพัฒนาประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

ที่มาของ ส.ส.

ส.ส. มีจำนวน 480 คน มาจากการเลือกตั้ง 2 แบบ ได้แก่

- 1. ส.ส. แบบแบ่งเขต** มีจำนวน 400 คน คือ ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกตั้งโดยการแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศออกเป็น 157 เขต ในแต่ละเขตเลือกตั้งมี ส.ส. ได้ 1-3 คน ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงตามลำดับลงมาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็น ส.ส.
- 2. ส.ส. แบบสัดส่วน** มีจำนวน 80 คน คือ ส.ส. ที่พรรคการเมืองที่ลงสมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งต้องส่งบัญชีรายชื่อพรรคละ 10 คน เรียงลำดับไว้เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิจารณาเลือก ซึ่งระบบนี้จะแบ่งประเทศออกเป็น 8 เขตเลือกตั้ง มี ส.ส. ได้เขตเลือกตั้งละ 10 คน

ส.ส. แบบแบ่งเขต 400 คน	ส.ส. แบบสัดส่วน 80 คน
157 เขตเลือกตั้ง (มี 1 เขต 31 จังหวัด, 2 เขต 27 จังหวัด, 3 เขต 10 จังหวัด, 4 เขต 6 จังหวัด, 6 เขต 1 จังหวัด และ 12 เขต 1 จังหวัด)	8 เขตเลือกตั้ง (กลุ่มจังหวัด)
จำนวน ส.ส. 1-3 คน ต่อเขตเลือกตั้ง เลือกได้ไม่เกินจำนวน ส.ส. ในเขตนั้น	จำนวน ส.ส. 10 คนต่อเขตเลือกตั้ง เลือกได้ 1 พรรคการเมือง

การแบ่งกลุ่มจังหวัด ส.ส. แบบสัดส่วน

ส.ส. แบบสัดส่วนจะแบ่งประเทศออกเป็น 8 กลุ่มจังหวัด ดังนี้

กลุ่มจังหวัดที่ 1	ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน สุโขทัย ตาก และกำแพงเพชร
กลุ่มจังหวัดที่ 2	ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี พิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ และขอนแก่น
กลุ่มจังหวัดที่ 3	ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ มุกดาหาร นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู และเลย
กลุ่มจังหวัดที่ 4	ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร และร้อยเอ็ด
กลุ่มจังหวัดที่ 5	ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว นครราชสีมา ปทุมธานี นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
กลุ่มจังหวัดที่ 6	ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ
กลุ่มจังหวัดที่ 7	ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี
กลุ่มจังหวัดที่ 8	ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

หน้าที่ของ ส.ส.

- ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
- เป็นผู้เลือก ส.ส. ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี
- ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
- จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาประเทศ
- นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอรัฐบาล

ความสำคัญของการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

การเลือกตั้งทุกระดับเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทย และการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในวันที่ 2 มีนาคม 2551 นี้ นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยทุกคนที่ต้องไปแสดงพลังบริสุทธิ์ ในการมอบอำนาจอธิปไตยของเรา โดยการเลือก ส.ว. ไปทำหน้าที่สภาสูงแทนเรา

ดังนั้น การจะมอบอำนาจอธิปไตยของเราให้ใครเป็น ส.ว. จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพราะหากเราเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถไปเป็น ส.ว. ก็จะทำให้เราได้ใช้กฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ และได้ นักการเมืองหรือคนดีทำงานในองค์กรสำคัญต่างๆ ให้สามารถพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นที่น่าพอใจที่สุดได้

ที่มาของ ส.ว.

สมาชิกวุฒิสภา หรือ ส.ว. ทั้งประเทศมีจำนวน 150 คน ดำรงตำแหน่งได้คราวละ 6 ปี โดยห้ามเป็น 2 วาระติดต่อกัน มีที่มา 2 แบบ คือ มาจากการเลือกตั้ง และการสรรหา

- **ส.ว. ที่มาจากการเลือกตั้ง** มีจำนวน 76 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในแต่ละจังหวัดๆ ละ 1 คน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้เพียงหมายเลขเดียว ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดจะได้รับเลือกเป็น ส.ว. ของแต่ละจังหวัด
- **ส.ว. ที่มาจากการสรรหา** มีจำนวน 74 คน ซึ่งคณะกรรมการสรรหาจะดำเนินการสรรหา ส.ว. จำนวนดังกล่าวจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่างๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา

คณะกรรมการสรรหา

ในการพิจารณาสรรหา ส.ว. จำนวน 74 คน จะมีคณะกรรมการสรรหา จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
2. ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
3. ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
6. ผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมาย
7. ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดมอบหมาย

คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส.ส.

- มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง
- มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง

ลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง
- ต้องคุมขังโดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือไม่สมประกอบ

ข้อห้ามกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

- ห้ามซื้อเสียง หรือจัดเตรียมซื้อเสียง
- ห้ามรับเงินและประโยชน์อื่นใด เพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง
- ห้ามส่งเสียงและห้ามขายหรือจัดเลี้ยงสุรา ตั้งแต่ 18.00 น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง
- ห้ามนายจ้างขัดขวางการไปใช้สิทธิของลูกจ้าง
- ห้ามขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง
- ห้ามจัดยานพาหนะ (ยกเว้นหน่วยงานรัฐ) ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปเลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร
- ห้ามทำให้บัตรเลือกตั้งชำรุดอย่างจงใจ
- ห้ามถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนเองได้ลงคะแนนแล้วด้วยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ
- ห้ามเล่นการพนันขั้นต่อใดๆ เกี่ยวกับผลการเลือกตั้ง
- ห้ามเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (โพลล์) ในระหว่าง

เวลา 7 วันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

<http://www.ect.go.th/newweb/th/election/>

รัฐสภา

รัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๖ ว่าด้วยรัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป บัญญัติว่า

มาตรา ๘๘ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
บุคคลจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๘๙ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

มาตรา ๙๐ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำ แนะนำ และยินยอมของรัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

มาตรา ๙๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา ๙๒ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกรวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่ง

สมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

โครงสร้างของรัฐสภา

1. รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา (มาตรา 88)

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้

2. ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา (มาตรา 89)

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ รองประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

3. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำ และยินยอมของรัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่าได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป (มาตรา 90)

4. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๖ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) หรือมาตรา ๑๑๙ (๓) (๔) (๕) (๗) หรือ (๘) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา 91)

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

5. การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภายหลังจากวันที่ยุติสมาชิกภาพสิ้นสุดลงหรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิกรวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว (มาตรา 92)

อำนาจหน้าที่

• ด้านนิติบัญญัติ

1. การเสนอร่างกฎหมาย

1.1 การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา 139)

(1) คณะรัฐมนตรี

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(3) ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

1.2 การเสนอร่างพระราชบัญญัติ (มาตรา 142)

(1) คณะรัฐมนตรี

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน

(3) ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ

(4) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา 163 (เฉพาะหมวด 3 และหมวด 5)

2. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเสนอ (มาตรา 163 วรรคสี่)

2.1 สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติ

2.2 คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด

3. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย (หมวด 8 การเงิน การคลัง และงบประมาณ มาตรา 166 - 170)

4. การพิจารณามติพระราชกำหนด กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดอย่างเคร่งครัด (มาตรา 185)

5. การให้ความเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจาก (มาตรา 291 (1))

(1) คณะรัฐมนตรี

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

(4) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ประการสำคัญ การพิจารณาในวาระที่สอง ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย

● **ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน**

1. การรับทราบคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี

- คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและชี้แจงการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
- การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการแต่ละปี (มาตรา 176)

2. การตั้งกระทู้ถาม

ให้เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่จะต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเพื่อชี้แจงหรือตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็น (มาตรา 162 วรรคหนึ่ง)

3. การเปิดอภิปรายทั่วไป

3.1 การเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ

(1) การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภากรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน (มาตรา 179)

(2) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญ (มาตรา 161 วรรคหนึ่ง)

3.2 การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

(1) การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเปิดอภิปรายนายกรัฐมนตรี โดยใช้เสียง 1/5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 158 วรรคหนึ่ง)

(2) การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเปิดอภิปรายรัฐมนตรี โดยใช้เสียง 1/6 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 159 วรรคหนึ่ง)

นอกจากนี้ เมื่อบริหารราชการแผ่นดินครบ 2 ปี ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนเสียงไม่ถึงเกณฑ์ก็สามารถเปิดอภิปรายได้โดยง่าย (มาตรา 160)

4. การตั้งคณะกรรมการ

4.1 ประเภทของคณะกรรมการ

- (1) คณะกรรมการสามัญประจำสภา
- (2) คณะกรรมการวิสามัญ
- (3) คณะกรรมการร่วมกัน
- (4) คณะกรรมการเต็มสภา
- (5) คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา
- (6) คณะกรรมการตามมาตรา 121 ของรัฐธรรมนูญ

4.2 อำนาจของคณะกรรมการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมา แลกงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ (มาตรา 135 วรรคสอง)

• การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ

1. การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (มาตรา 19)
2. การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ (มาตรา 23)
3. การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม (มาตรา 189)
4. การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา (มาตรา 190)

4.1 กำหนดขอบเขตของหนังสือสัญญาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางหรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และรัฐสภาจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว (มาตรา 190 วรรคสอง)

4.2 ก่อนดำเนินการเพื่อทำหนังสือสัญญา คณะรัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับหนังสือสัญญานั้น และให้คณะรัฐมนตรีเสนอการขอการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบด้วย (มาตรา 190 วรรคสาม)

4.3 ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญา มาตรา 190 วรรคห้า)

4.4 ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดว่าหนังสือสัญญาใดจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ (มาตรา 190 วรรคหก)

• การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

1. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่อาจถูกถอดถอนได้

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด

- 1) มีพฤติการณ์ร้ายร้ายผิดปกติ
- 2) ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่
- 3) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- 4) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- 5) ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- 6) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ (มาตรา 270 วรรคหนึ่ง)

2. ผู้มีสิทธิเสนอเรื่อง

1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 271 วรรคหนึ่ง)

2) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้ (มาตรา 271 วรรคสอง)

3) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน (มาตรา 164)

● การให้ความเห็นชอบและการพิจารณาเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ

1. อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในการให้ความเห็นชอบและการพิจารณาเลือกบุคคล

1.1 อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบบุคคล

- (1) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 206 (2))
- (2) กรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา 231 (4) และ (5))
- (3) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา 243)
- (4) กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 246 วรรคสาม)
- (5) กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา 252 วรรคสาม)
- (6) กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา 256 วรรคห้า)
- (7) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา 251 วรรคสอง)
- (8) อัยการสูงสุด (มาตรา 255 วรรคสาม)

1.2 อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเลือกบุคคล

- (1) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน (มาตรา 221 (3))
- (2) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน (มาตรา 226 (3))

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมบุคคลของวุฒิสภา (มาตรา 121)

ที่มา http://www.parliament.go.th/parcy/parcy_index.php?item=0900
<http://www.opdc.go.th/uploads/files/law/constitution2550.pdf>

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่ปวงชนชาวไทย มาตลอด กว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้พสกนิกรได้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในกระแสโลกาภิวัตน์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทาน ความหมาย ของ เศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า Sufficiency Economy ดังพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542

“ในที่นี้เราฟังเขาถามว่าเศรษฐกิจพอเพียง จะแปลเป็นภาษาอังกฤษว่าอย่างไร ก็อยากจะตอบว่ามี แล้วในหนังสือ ไม่ใช่หนังสือตำราเศรษฐกิจ แต่เป็นหนังสือพระราชดำรัสที่อุทิศสำหรับมาปรับปรุงให้ฟังได้ และ แปลเป็นภาษาอังกฤษ เพราะคนที่ฟังภาษาไทยบางที่ไม่เข้าใจภาษาไทย ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษ จึงได้แปล เป็นภาษาอังกฤษ และเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy โดยเขียนเป็นตัวหนาใน หนังสือ”

แต่เนื่องจากคำว่า Sufficiency Economy เป็นคำที่เกิดมาจากความคิดใหม่ และเป็นทฤษฎีใหม่ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงไม่มีปรากฏอยู่ในตำราเศรษฐศาสตร์

บางคนอาจยังสงสัยอยู่ว่า คำว่า Self-Sufficient Economy สามารถใช้แทนคำว่า Sufficiency Economy ได้หรือไม่ หากไม่ได้มีความหมายอย่างเดียวกัน หรือใช้ได้เหมือนกันแล้วนั้น จะมีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกัน อย่างไร

คำว่า Self-Sufficiency ตามพจนานุกรมมีความหมายว่า ความไม่ต้องพึ่งใคร และความไม่ต้องพึ่งใครใน นิยามของพระองค์ท่านนั้นคือ

“Self-Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรก็พอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง”
(พระราชดำรัส วันที่ 4 ธันวาคม 2541)

ดังนั้นเมื่อเติมคำว่า Economy เป็น Self-Sufficient Economy แล้วนั้น จะหมายความว่าเศรษฐกิจแบบ พอเพียงกับตัวเอง คืออยู่ด้วยตัวเองได้อย่างไม่เดือดร้อน โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น แต่ทุกวันนี้ประเทศไทยเรายัง เดือดร้อน ยังต้องพึ่งพาคนอื่นอยู่ แม้จะช่วยเหลือตัวเองได้ก็ตาม เพราะฉะนั้น Self-Sufficient Economy ซึ่ง หมายถึงเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง จึงแตกต่างจาก Sufficiency Economy ซึ่งหมายถึง เศรษฐกิจพอเพียง ที่ ยังคงมีการพึ่งพากันและกันอยู่ ดังพระราชดำรัส วันที่ 23 ธันวาคม 2542

คือพอมีพอกินของตัวเองนั้นไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจสมัยหิน สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียง เหมือนกัน แต่ว่าค่อยๆ พัฒนาขึ้นมา ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่าง จะเรียกว่าอำเภอ จังหวัด ประเทศ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน มีการไม่พอเพียง จึงบอกว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียง เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะ พอแล้ว จะใช้ได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ โดยยึดแนว ทางการพัฒนา โดยมี คน หรือ ประชาชน เป็นศูนย์กลาง สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development

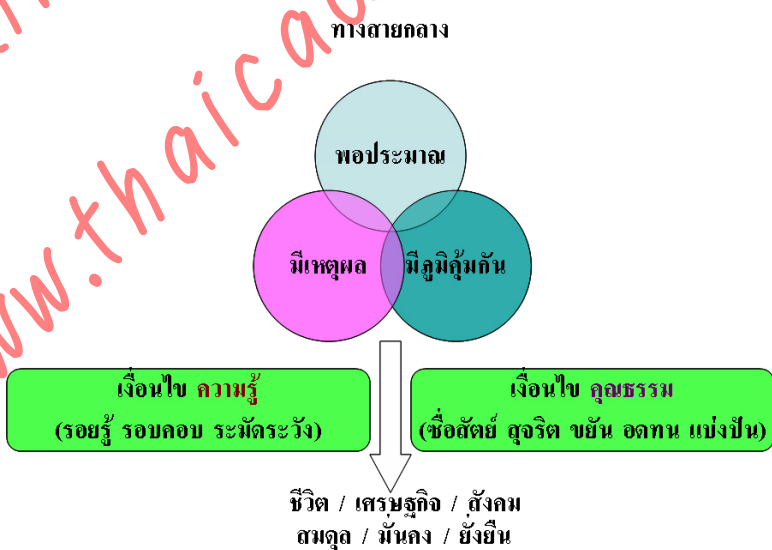
ทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืน และ Sustainable Development นั้นได้มีการให้คำจำกัดความและอธิบายแนวคิดไว้หลายประการ UN Commission on Environment and Development ประกาศใช้คำว่า Sustainable Development และได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่สนองความต้องการปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความสามารถ ในการที่จะสนองความต้องการของตนเอง

สำหรับองค์กรในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้คำนิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ดังนี้ การพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน ซึ่งสามารถสืบทอดต่อเนื่องไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง สารของการพัฒนาแบบยั่งยืนจึงต้องคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล

ได้มีนักวิชาการและนักคิดหลายท่าน ที่ได้อธิบายแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ ดังเช่น เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้อธิบายถึงแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้อย่างเข้าใจง่ายว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รอบๆ ตัวเรานั้น มีใช้อย่างไม่รู้จักหมด มีการทดแทนกันอย่างสมดุลระหว่างสิ่งของกับตัวตน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ทั้งแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกๆ ระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม "3 ห่วง 2 เงื่อนไข" ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่างๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วย ความ "พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน" บนเงื่อนไข "ความรู้" และ "คุณธรรม"

นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อธิบายถึงการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ว่า เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบละคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่างๆ **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ **ความมีเหตุผล** หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่าง

รอบคอบ **การมีภูมิคุ้มกันที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว บัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการประกอบการงาน ส่วน **เงื่อนไขคุณธรรม** คือ การยึดถือคุณธรรมต่างๆ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน ฯลฯ ตลอดเวลาที่ประยุกต์ใช้ปรัชญา[7]

ที่มา **มูลนิธิชัยพัฒนา**

http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php?option=com_content&view=article&id=44&catid=40&Itemid=71

เว็บไซต์ห้องร้องทุกข์
www.thaicadet.org

ระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆในโลกจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครองชนบทรวมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนแนวคิดในการบริหารเศรษฐกิจของผู้บริหารในแต่ละประเทศ ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆทั่วโลกสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบใหญ่ๆดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม (Laissez-Faire or Capitalism)

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชนในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เศรษฐทรัพย์ต่างๆที่ตนหามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งการเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ แต่ทว่าเสรีภาพดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือ การดำเนินการใดๆจะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น ใช้ระบบของการแข่งขันโดยมีราคาและระบบตลาดเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะมีหน้าที่เพียงการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการป้องกันประเทศ

ข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- เอกชนมีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามที่ตนถนัด
- กำไรและการมีระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นแรงจูงใจทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เอกชนจะทำงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากผลิตได้มากน้อยเท่าไรก็จะได้รับผล ตอบแทนหรือรายได้ไปเท่านั้น ภายใต้ระบบเศรษฐกิจระบบนี้จะมีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ ทำให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเนื่องมาจากความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลโดยพื้นฐาน ทำให้ความสามารถในการหารายได้ไม่เท่ากัน ผู้ที่มีความสามารถสูงกว่าจะเป็นผู้ได้เปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าในทางเศรษฐกิจ
- ในหลายๆกรณี ราคาหรือกลไกตลาดยังไม่ใช่เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับการจัดสรรทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น สินค้าและบริการที่มีลักษณะของการผูกขาดโดยธรรมชาติหรือสินค้าและบริการสาธารณะ ซึ่งได้แก่ บริการด้านสาธารณูปโภค (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ) โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน เขื่อน สะพาน ฯลฯ) จะเห็นได้ว่าสินค้าและบริการดังกล่าวส่วนใหญ่อะไรก็ต้องใช้เงินลงทุนมาก เทคโนโลยีที่ทันสมัย เสี่ยงกับภาวะการขาดทุน เนื่องจากมีระยะการคืนทุนนาน ไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้เอกชนไม่ค่อยกล้าลงทุนที่จะผลิตส่งผลให้รัฐบาลต้องเข้ามาดำเนินการแทน อันเนื่องจากสินค้าและบริการเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ประชาชนต้องการ จะเห็นได้ว่ากรณีดังกล่าวราคาไม่สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรได้
- การใช้ระบบการแข่งขันหรือกลไกราคาอาจทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างสิ้นเปลือง เช่น ในบางช่วงที่มีการแข่งขันกันสร้างศูนย์การค้าเพราะคิดว่าเป็นกิจการที่ให้ผลตอบแทนหรือกำไรดี ศูนย์การค้าเหล่านี้เมื่อสร้างขึ้นมามากเกินไปก็อาจไม่มีผู้ซื้อเพียงพอ ทำให้ประสบกับการขาดทุน กิจการต้องล้มเลิก เสียทุนที่ใช้ไปในกิจการนั้นเป็นการสูญเสียทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปอย่างเปล่าประโยชน์และไม่คุ้มค่า เป็นต้น

2. ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ (Communism)

ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์รัฐบาลเป็นเจ้าของทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งปัจจัยการผลิตทุกชนิด เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ ตลอดจนเสรีภาพที่จะเลือกใช้ ปัจจัยการผลิตได้ รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการและทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรต่างๆ หน่วยธุรกิจและครัวเรือน จะผลิตและบริโภคตามคำสั่งของรัฐ กลไกราคาไม่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจกระทำโดยรัฐบาล กล่าวคือ รัฐบาลจะเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่า ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ควรจะนำมาผลิตสินค้าและบริการอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร การตัดสินใจมักจะทำอยู่ในรูปของการวางแผนแบบบังคับจากส่วนกลาง (central planning) โดยคำนึงถึงสวัสดิการ ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยสรุประบบเศรษฐกิจแบบนี้จะมีลักษณะเด่นอยู่ที่การรวมอำนาจทุกอย่าง ไว้ที่ส่วนกลาง รัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนแต่เพียงผู้เดียว เอกชนมีหน้าที่เพียงแต่ทำตามคำสั่งของทางการ เท่านั้น

ข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์

จุดเด่นของระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ก็คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางฐานะและรายได้ของบุคคลในสังคม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจนี้ เอกชนจะทำการผลิตและ บริโภคตามคำสั่งของรัฐ ผลผลิตที่ผลิตขึ้นมาจะถูกนำส่งเข้าส่วนกลาง และรัฐจะเป็นผู้จัดสรรหรือแบ่งปัน สินค้าและบริการดังกล่าวให้ประชาชนแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีรายได้เปรียบเสียเปรียบ

ข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์

- ประชาชนไม่มีเสรีภาพที่จะผลิตหรือบริโภคอะไรได้ตามใจ ถูกบังคับหรือสั่งการจากรัฐ
- สินค้ามีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ผลิตขาดแรงจูงใจ เพราะไม่ว่าจะผลิตสินค้าได้ มากน้อยเพียงใด คุณภาพเป็นอย่างไร ผู้บริโภคก็ไม่มีทางเลือกจะต้องบริโภคตามการปันส่วนที่รัฐจัดให้
- การใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอาจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถที่จะมีข่าวสารสมบูรณ์ในทุกๆ เรื่อง เช่น รัฐไม่รู้จักความต้องการที่แท้จริงของประชาชนทำให้ผลิต สินค้าที่ไม่ตรงกับความต้องการ ส่งผลให้มีสินค้าเหลือ (ไม่เป็นที่ต้องการ) จะเห็นได้ว่าลักษณะดังกล่าว ก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรของประเทศไปโดยเปล่าประโยชน์ เป็นต้น

3. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (Socialism)

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบเศรษฐกิจ แบบคอมมิวนิสต์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมรัฐจะเป็นผู้ครอบครองทรัพยากรการผลิตพื้นฐาน ไว้เกือบทั้งหมด และเป็นผู้วางแผนเศรษฐกิจ กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นฐาน กิจกรรมหลักที่มี ความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ เช่น ธุรกิจธนาคาร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ป่าไม้ น้ำมัน กิจกรรมสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่างๆ ฯลฯ รัฐจะเป็นผู้เข้ามาดำเนินการเอง อย่างไรก็ตาม รัฐยังให้เสรีภาพแก่ประชาชนบ้างพอสมควร เอกชนมีเสรีภาพและกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น สามารถทำธุรกิจค้าขายขนาดย่อมระหว่างท้องถิ่นใกล้เคียง สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน เพื่อการยังชีพ โดยสรุป ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกรัฐเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ แต่ทว่ากลไกราคาพอจะมีบทบาทอยู่บ้างในระบบเศรษฐกิจนี้

ข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีส่วนช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางฐานะและรายได้ของบุคคลเช่นเดียวกับระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจนี้เอกชนมีเสรีภาพและมีกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สินบ้างพอสมควร

ข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เนื่องจากปัจจัยการผลิตพื้นฐานอยู่ในการควบคุมของ รัฐบาลทำให้ขาดความคล่องตัว การผลิตถูกจำกัดเพราะต้องผลิตตามที่รัฐกำหนด โอกาสที่จะขยายการผลิตหรือพัฒนาคุณภาพการผลิตเป็นไปค่อนข้างลำบาก ทำให้การใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจอาจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ในลักษณะเดียวกับระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์

4. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม กล่าวคือ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมทั้งรัฐบาลและเอกชนต่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตมีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน ในส่วนที่เป็นแบบทุนนิยม คือเอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินบางอย่าง มีเสรีภาพในการเลือกผลิตหรือบริโภค ใช้ระบบของการแข่งขัน กลไกราคาเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร ส่วนที่เป็นแบบสังคมนิยม คือ รัฐบาลเข้ามาควบคุมหรือเข้ามาดำเนินกิจการที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น กิจการสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมหลัก และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องมีการลงทุนมากเพราะหาเอกชนลงทุนได้ยาก เนื่องจากเป็นกิจการที่ต้องเสี่ยงกับการขาดทุนหรือไม่คุ้มกับการลงทุน แต่กิจการเหล่านี้จำเป็นต้องมีเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการดำรงชีพ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การขนส่ง และคมนาคม เหตุที่รัฐบาลเข้ามาดำเนินการในกิจการดังกล่าวก็เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องการผูกขาดหรือเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นถ้าปล่อยให้เอกชนทำการแข่งขัน โดยสรุปแล้วระบบเศรษฐกิจแบบผสมจึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้ทั้งระบบกลไกราคา หรือระบบตลาดควบคู่ไปกับระบบกลไกรัฐในการจัดสรรทรัพยากร

ข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบผสม

เป็นระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างมีความคล่องตัว กล่าวคือ มีการใช้กลไกรัฐร่วมกับกลไกราคาในการจัดสรรทรัพยากรของระบบ กิจการใดที่กลไกราคาสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐก็จะปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ (ใช้ระบบของการแข่งขัน) แต่ถ้ากิจการใดที่กลไกราคาไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพรัฐก็จะเข้ามาดำเนินการแทน จะเห็นได้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ผสมผสาน กล่าวคือ รวมข้อดีของทั้งระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและสังคมนิยมเข้าไว้ด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวก็มีข้อเสียด้วยเช่นกัน

ข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบผสม

- การมีกำไรและระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอาจก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางฐานะ และรายได้เช่นเดียวกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
- การที่รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงตลาดโดยใช้กลไกรัฐอาจก่อให้เกิด
- ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ทำให้เกิดการบิดเบือน การใช้ทรัพยากรของระบบ เศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- ปัญหาเอกชนไม่กล้าลงทุนอย่างเต็มที่เนื่องจากไม่แน่ใจในสถานการณ์ทางการเมือง และนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีความผันผวนและแปรเปลี่ยนได้ง่าย อาจทำให้เศรษฐกิจเกิดการหยุดชะงัก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

ที่มา <http://data.eduzones.com/knowledge-2-10-29470.html>

เว็บไซต์ห้องร้องทุกข์
www.thaicadet.org

ปัจจัยการผลิตตามความหมายทางระบบเศรษฐกิจ

ปัจจัยการผลิต ก็คือ สิ่งต่างๆ ต้องใช้ในกระบวนการสร้างสินค้าและ ปัจจัยการผลิต คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการผลิต สินค้าหรือบริการแต่ละชนิด ต้องการปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกัน เช่น การปลูกข้าวก็อย่างหนึ่ง การทอผ้าก็อีกอย่างหนึ่ง บริการทางการศึกษาก็อีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งสินค้าและบริการแต่ละตัวก็มีความสัมพันธ์ทางผลิตหรือเรียกว่า ฟังก์ชันการผลิต (Production function) ไม่เหมือนกัน เช่น ปัจจัยการผลิตข้าว ก็คือ ที่ดิน เมล็ดพันธุ์ น้ำ ปุ๋ย จอบ อุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ตัวเกษตรกร เป็นต้น ส่วนปัจจัยการผลิตผ้าฝ้าย ก็คือ ที่ดิน โรงงาน เครื่องทอผ้า เส้นใย น้ำ ไฟฟ้า อุปกรณ์การผลิตต่าง ๆ สาวโรงงาน เป็นต้น แต่เนื่องจากการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ในโลกนี้มันมีมากมายหลายรายการมาก นักเศรษฐศาสตร์(พวกที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจ) จึงได้จัดกลุ่มปัจจัยการผลิตหลัก ๆ ไว้ 4 ประเภท คือ

ที่ดิน (Land) หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด รวมถึงสิ่งที่ติดอยู่กับที่ดินที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ได้ เช่น แร่ธาตุ น้ำ ป่าไม้ น้ำตก อุณหภูมิ เป็นต้น

แรงงาน (Labor) หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่นำไปใช้ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ทั้งที่ใช้ความสามารถด้านกำลังกายและด้านสติปัญญา ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการผลิตในทุกสาขาอาชีพ

ทุน (Capital) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการผลิต จำพวกเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิตต่างๆ (ทุน ไม่ใช่เงินทุนนะครับ อย่าเข้าใจผิดเหมือนใครบางคน) และ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง คนที่ทำหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิตต่างๆ ทั้ง 3 ประเภท คือ ที่ดิน แรงงาน และทุน เข้าไปในกระบวนการผลิตเพื่อสร้างเป็นสินค้าและบริการต่าง ๆ ออกมา โดยคนกลุ่มนี้ก็คือ ผู้ผลิต (producer) นั่นเอง แรงจูงใจที่ทำให้เขายอมเหนื่อยก็คือ กำไร (profit) ینگครับ และกำไรนี้เอง ที่นักเศรษฐศาสตร์ตะวันตกเชื่อว่าเป็นเป้าหมายของผู้ผลิต

อีกคำถามหนึ่ง คือ เกี่ยวอะไรกับคุณด้วย เกียจครับ อย่างน้อยถ้าคุณไม่ใช่คนงอมืองอเท้า งอแขนงอขา ขอเขากิน คุณก็ต้องมีงานทำสักอย่างนึงละ จะงานเล็กงานใหญ่ งานส่วนตัว งานส่วนรวม งานเลียนนายหรือให้นายเลียน(ไม่รู้มีมียะนะ) คุณก็เข้าข่ายการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตประเภท **แรงงาน** ینگครับ คุณจะใช้แรงเฉย ๆ หรือใช้ทั้งร่างกายทั้งสมอง คุณก็คือ เลเบอร์ ในความหมายของนักเศรษฐศาสตร์ครับ ถ้าคุณซื้อมอเตอร์ไซค์แล้วไปขับในวินรับจ้าง(จะมีมอเตอร์ไซค์รับจ้างมาเล่นอินเทอร์เน็ตหรือเปล่านี้) คุณก็เป็นเจ้าของปัจจัยประเภท **แรงงาน และทุน** ถ้าคุณซื้อห้องแถวแล้วเปิดร้านขายก๋วยเตี๋ยวคุณก็เป็นเจ้าของ **ที่ดิน แรงงาน ทุน และแถมเป็นผู้ประกอบการ** ด้วยเลย

ที่พูดมาทั้งหมดคงจะเห็นแล้วนะครับว่า ใครมีปัจจัยการผลิตมากกว่า คุณภาพปัจจัยการผลิตดีก็จะได้หารายได้ได้มากกว่า(เพราะผลตอบแทนหรือเงินที่จะหาได้ไม่ใช่ว่าขึ้นอยู่กับจำนวนปัจจัยที่มีอย่างเดียว ส่วนหนึ่งมันขึ้นอยู่กับคุณภาพของปัจจัยที่คุณมีอยู่ด้วย) ง่าย ๆ คือแรงงานที่มีการศึกษากับไม่มีการศึกษานี้แหละเป็นตัวอย่างที่ดี ปริมาณเท่ากันแต่คุณภาพในสายตาคอนจ้างมันต่างกัน เพราะฉะนั้นถ้าคุณอยากได้ผลตอบแทนหรือมีรายได้มากๆ คุณก็ต้องสะสมปัจจัยการผลิตที่ดีและมีคุณภาพไว้มากๆ จะได้มีเงินมากๆ ไว้ซื้อข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ มาสนองตัณหาให้สมอยากไปเลย (แต่ถ้าคุณพอใจในสิ่งที่มีอยู่แล้ว คุณรู้จักคำว่าพอแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องดิ้นรนขวนขวายให้มันมากมายเกินความจำเป็นหรือครับ)

ที่มา <http://www.uin thai.com/index.php?lay=show&ac=article&id=5373392&Ntype=78>

เว็บนี้รวบรวมข้อมูลทางด้านเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐกิจไว้อย่างยอดเยี่ยม... ขอแนะนำให้อ่านละ

การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (เรื่องนี้ น่าจะออกแน่ๆ เพราะเข้ากับสถานการณ์)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อังกฤษ: Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์การทางภูมิศาสตร์การเมืองและองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า

วัตถุประสงค์ของอาเซียน

จากสนธิสัญญาความสามัคคีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการสรุปแนวทางของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้จำนวนหกข้อ ดังนี้

1. ให้ความเคารพแก่เอกราช อำนาจอธิปไตย ความเท่าเทียม บูรณภาพแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ของชาติสมาชิกทั้งหมด
2. รัฐสมาชิกแต่ละรัฐมีสิทธิที่จะปลอดจากการแทรกแซงจากภายนอก การรุกรานดินแดนและการบังคับขู่เข็ญ
3. จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของรัฐสมาชิกอื่น ๆ
4. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างกัน หรือแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ
5. ประณามหรือไม่ยอมรับการคุกคามหรือการใช้กำลัง
6. ให้ความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สัญลักษณ์ของอาเซียน

เป็นรวงข้าวสีเหลือง 10 มัด หมายถึงการที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 10 ประเทศรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อยู่ในพื้นที่วงกลม สีแดง ขอบสีขาวและน้ำเงิน ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกภาพ มีตัวอักษรคำว่า "asean" สีน้ำเงินอยู่ใต้ภาพ อันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน สีทั้งหมดที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นสีสำคัญที่ปรากฏในธงชาติของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพ และความมั่นคง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญ และความก้าวหน้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

รวมใจเป็นหนึ่ง

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีจาก 5 ประเทศ ได้แก่ นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตุน อับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติสหพันธรัฐมาเลเซีย นายนาซีโซ รมออส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นายเอส ราชารัตนัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และพันเอก (พิเศษ) ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 8

สิงหาคม 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดี บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันซึ่งจากเจตน์จำนงที่สอดคล้องกันนี้ บรูไนดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกในลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหภาพพม่า เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกัน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวมทั้งหมด 10 ประเทศ

ก้าวไปพร้อมกัน

สถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนผ่านจากสภาวะแห่งความตึงเครียดและการเผชิญหน้า มาสู่สภาวะที่มีเสถียรภาพ ความมั่นคงและความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จนกลายเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีบทบาทและพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทำให้มีประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น และมีหลายประเทศในโลกสนใจที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์และกระชับความร่วมมือกับอาเซียนในฐานะคู่เจรจา (Dialogue Partner) ซึ่งในปัจจุบันอาเซียนมีคู่เจรจา 9 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน รัสเซีย และ 1 กลุ่มประเทศ คือ สหภาพยุโรป รวมทั้ง 1 องค์กรระหว่างประเทศ คือ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) โดยอาเซียนกับคู่เจรจาเหล่านี้จะมีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในลักษณะการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ และการประชุมระดับรัฐมนตรี

สร้างสรรค์อนาคต

ความก้าวหน้าของอาเซียนดังกล่าวมีปัจจัยที่สำคัญจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างประเทศสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์ต่อความร่วมมือ และความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยความร่วมมือในอาเซียนที่สำคัญ ๆ ได้แก่

◆ ความร่วมมือทางการเมือง

อาเซียนตระหนักดีว่า ภูมิภาคที่มีสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง และความเป็นกลางจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้า จึงได้ร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างประเทศสมาชิก ผลงานที่สำคัญที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ คือ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) การประกาศให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality: ZOPFAN) การก่อตั้งการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) และสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone Treaty: SEANWFZ)

◆ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ปรากฏการณ์ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของโลก และการแข่งขันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้อาเซียนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องรวมตัวกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อปรับแนวการดำเนินนโยบายของตนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในปี 2535 อาเซียนจึงได้ตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ขึ้น เพื่อที่จะส่งเสริมการค้าระหว่างกัน โดยการลดภาษีศุลกากรให้แก่สินค้าส่งออกของกันและกัน และดึงดูดการลงทุนจากภายนอกภูมิภาคให้เข้ามาลงทุนในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น เขตการค้าเสรีอาเซียนนี้จะบรรลุผลสมบูรณ์สำหรับสมาชิก 6 ประเทศแรกในปี 2546 ตามด้วยเวียดนามในปี 2549 ลาวและพม่าในปี 2551 และกัมพูชาในปี 2553 นอกจากนี้ อาเซียนยังได้มีมาตรการต่างๆ ในการส่งเสริมการค้าการลงทุน และความร่วมมือกันในด้านอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคาร และการบริการระหว่างกัน ที่สำคัญ ได้แก่ โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน(ASEAN Industrial Cooperation: AICO) และ เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) เป็นต้น

นอกจากนี้ เพื่อให้อาเซียนเติบโต มีความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ และมีความมั่งคั่งร่วมกัน อาเซียนได้มีข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) ขึ้น เพื่อที่จะลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ของอาเซียนด้วย

◆ ความร่วมมือเฉพาะด้าน

นอกจากความร่วมมือทางการเมือง และเศรษฐกิจแล้ว อาเซียนยังให้ความสำคัญต่อความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่ ความร่วมมือในด้านการพัฒนาสังคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการต่อต้านยาเสพติด ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โครงการความร่วมมือเฉพาะด้านระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนนี้มีจำนวนมาก และครอบคลุมในทุกด้านและมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาคมอาเซียนมี “ความไพบูลย์ร่วมกัน โดยการพัฒนาคณะความสามารถ ในการแข่งขันทางเทคโนโลยี และความเป็นปึกแผ่นทางสังคม” โครงการความร่วมมือที่สำคัญในด้านนี้ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน การประกาศให้อาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2558 แผนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งทั่วทั้งภูมิภาค เป็นต้น นอกจากนี้ อาเซียนยังได้จัดตั้งมูลนิธิอาเซียน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในความเป็นอาเซียน และพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน

การประชุมของอาเซียน

- การประชุมระดับหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนหรือการประชุมสุดยอดอาเซียน

(The Meeting of the ASEAN Heads of State/Government – ASEAN Summit)

การประชุมหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนเป็นกลไกสูงสุดในการกำหนดนโยบายและแนวทางความร่วมมือของอาเซียน โดยนับตั้งแต่มีการจัดตั้งสมาคมอาเซียนเป็นต้นมาได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการไปแล้วรวม 15 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2519 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2520 ณ ประเทศมาเลเซีย

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2530 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ สำหรับการประชุม

ครั้งที่ 4 ได้มีขึ้นในพ.ศ. 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในครั้งนั้น ที่ประชุมได้มีมติให้จัดการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการทุก ๆ 3 ปี

ครั้งที่ 5 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม 2538 ณ กรุงเทพฯ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำของประเทศทั้ง 10 ประเทศในภูมิภาคได้มีโอกาสมาพบปะกันอย่างพร้อมเพรียง โดยได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำอาเซียน 7 ประเทศกับผู้นำรัฐบาลกัมพูชา ลาว และพม่า และที่ประชุมฯ ยังได้มีมติให้มีการพบปะหารือระหว่างผู้นำรัฐบาลอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างที่ไม่มีการประชุมสุดยอดอาเซียนด้วย

ครั้งที่ 6 ณ ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนธันวาคม 2541 ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในเอกสารสำคัญ คือ Hanoi Declaration, Hanoi Plan of Action, Statement on Bold Measures ฯลฯ

ครั้งที่ 7 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2544 ณ บันดาร์ เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในเอกสารสำคัญคือ ปฏิญญาอาเซียน ค.ศ. 2001 ว่าด้วยการดำเนินการร่วมในการต่อต้านการก่อการร้ายและปฏิญญาการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 7 เกี่ยวกับโรคเอดส์ และการประชุมสุดยอดอาเซียน

ครั้งที่ 8 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-5 พฤศจิกายน 2545 ณ กรุงพนมเปญ

นอกจากนี้ ได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Informal Summit) ครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2539 ณ กรุงจาการ์ตา ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14-16 ธันวาคม 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2542 ณ กรุงมะนิลา และครั้งที่ 4 ระหว่าง วันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2543 ณ สิงคโปร์

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ ที่ประชุมได้เห็นชอบที่จะเรียกการประชุมครั้งต่อไปว่า “การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ซึ่งจะมีการประชุมทุกปี ทั้งนี้ ให้เน้นการหารือที่เป็นสาระและลดขั้นตอนด้านพิธีการ โดยการประชุมสุดยอดอาเซียนเมื่อวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2544 ณ ประเทศบรูไน ดารุสซาลามจัดเป็นการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 7 และจะเรียงตามลำดับครั้งทุกปีไป

ครั้งที่ 9 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2546 ณ ประเทศอินโดนีเซีย บาหลี

ครั้งที่ 10 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2547 ณ ประเทศลาว เวียงจันทน์

ครั้งที่ 11 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12-14 ธันวาคม 2548 ณ ประเทศมาเลเซีย กัวลาลัมเปอร์

ครั้งที่ 12 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 11-14 มกราคม 2550 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เซบู ในครั้งนี้ประเทศพม่าไม่ได้ได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเนื่องจากความกดดันอย่างหนักจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

ครั้งที่ 13 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18-22 พฤศจิกายน 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์

ครั้งที่ 14 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2552 และ 10-11 เมษายน 2552 ณ ประเทศไทย ชะอำ, หัวหิน พัทยา (การประชุมถูกเลื่อนออกไปสองครั้งเนื่องจากการชุมนุมประท้วงของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล)

ครั้งที่ 15 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 23-25 ตุลาคม 2552 ณ ประเทศไทย ชะอำ

ครั้งที่ 16 จะจัดขึ้นต่อไปที่ประเทศเวียดนาม

- **การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting – AMM)**

เป็นการประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน และอาจจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนสมัยพิเศษ (ASEAN Foreign Ministers' Retreat) ขึ้นได้ตาม ความจำเป็น เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางในระดับนโยบายและทำหน้าที่ทบทวนข้อตัดสินใจ ต่าง ๆ มอบนโยบายและโครงการให้คณะกรรมการประจำอาเซียนหรือคณะกรรมการอื่น ๆ ดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจะเป็นผู้ลงนามในความตกลงที่เกี่ยวกับความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของอาเซียนด้วย การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 35 จัดขึ้นที่บันดาร์เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม- 1 สิงหาคม 2545 สำหรับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในปีนี้ จะเป็นการประชุมสมัยที่ 36 ซึ่งจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 16-20 มิถุนายน 2546 ที่กรุงพนมเปญ

- **การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา (Post Ministerial Conferences – PMC)**

ภายหลังการประชุม AMM ในแต่ละปี รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนจะร่วมประชุมกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา ร่วมและแยกเป็นรายประเทศ เพื่อหารือในเรื่องความร่วมมือและความช่วยเหลือในโครงการต่าง ๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับนโยบายเกี่ยวกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงที่มีความสนใจร่วมกันกับประเทศคู่เจรจาดังกล่าว

- **การประชุมระดับรัฐมนตรีในสาขาอื่น ๆ ประกอบด้วย**

การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers-AEM) ซึ่งจะหารือและพิจารณาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภายในภูมิภาคและกับประเทศนอกกลุ่มเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

การประชุมคณะกรรมการเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council) ซึ่งเป็นผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 ที่ให้มีการกำกับดูแล ประสานงาน และทบทวนการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยโครงการลดภาษีศุลกากรให้เป็นอัตราเดียวกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยคณะกรรมการฯ ดังกล่าวจะรายงานต่อรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน

การประชุมคณะกรรมการเขตการลงทุนอาเซียน (AIA Council) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับ ดูแล ประสาน และทบทวนการดำเนินงานตามความตกลงจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area)

การประชุมรัฐมนตรีเฉพาะด้าน (Sectoral ASEAN Ministers' Meeting) จัดขึ้นเป็นประจำเพื่อกำหนดแนวนโยบายและเร่งรัดการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการอาเซียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งริเริ่มโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการเกษตรและป่าไม้ ด้านพลังงาน ด้านสังคม การพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย ด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุขด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสารนิเทศ ฯลฯ เกิดความต่อเนื่องและอาจตัดสินใจในเรื่องเร่งด่วนได้ คณะกรรมการประจำอาเซียนนี้ ถือเป็นศูนย์กลางในกา

- **การประชุมในระดับคณะเจ้าหน้าที่**

ด้านการเมือง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting – SOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง รวมถึงประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง

ด้านเศรษฐกิจ คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ (ASEAN Senior Economic Officials Meeting – SEOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงที่รับผิดชอบงานเศรษฐกิจของอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านเศรษฐกิจ

คณะกรรมการประจำอาเซียน (ASEAN Standing Committee – ASC) คณะกรรมการประจำอาเซียนประกอบด้วยเลขาธิการอาเซียนและอธิบดีกรมอาเซียนของแต่ละประเทศสมาชิก ทำหน้าที่ดูแลดำเนินงานติดตามผล และพิจารณาทบทวนการปฏิบัติงานของอาเซียน เพื่อให้ประสานงาน ดูแลรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยปกติจะมีการประชุมคณะกรรมการประจำอาเซียนปีละ 4-5 ครั้ง ซึ่งประเทศสมาชิกจะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในแต่ละปี โดยเรียงลำดับตัวอักษร

ด้านการคลัง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการคลังอาเซียน (ASEAN Deputy Finance and Central Bankers Meeting – AFDM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังหรือผู้แทน

เฉพาะด้าน เช่น คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Officials Meeting on Drugs Matters – ASOD) ด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Senior Officials on the Environment – ASOEN) คณะกรรมการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ASEAN Committee On Science and Technology – COST) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (ASEAN Senior Official on Social Welfare – SWD) คณะกรรมการอาเซียนด้านวัฒนธรรมและสนเทศ (ASEAN Committee on Culture and Information – COCI) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาชนบทและการแก้ไขปัญหาความยากจน (Senior Officials Meeting on Rural Development and Poverty Eradication – SOMRDPE) ฯลฯ

● **การประชุมร่วมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนกับอธิบดีอาเซียน** (Joint Committee Meeting – JCM) เป็นการประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของอาเซียน) เจ้าหน้าที่อาวุโสฝ่ายเศรษฐกิจ (ปลัดกระทรวงพาณิชย์อาเซียน) และคณะกรรมการประจำอาเซียน (อธิบดีกรมอาเซียน) ที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมการประชุมสุดยอดฯ ในแต่ละครั้ง ทั้งด้านสาระและพิธีการ

ที่มา กระทรวงการต่างประเทศ

<http://www.mfa.go.th/web/1694.php> (เว็บไซต์นี้รวบรวมเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียนไว้มากมายค่ะ)

<http://www.15thaseansummit-th.org/>

หัวใจพระพุทธศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้เมื่อวันเพ็ญ เดือน ๓ ต่อมาหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ๙ เดือน ณ เวฬุวันมหาวิหาร จึงได้มีการชุมนุมครั้งใหญ่ของพระสงฆ์สาวก โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นองค์ประธาน เราเรียกวันนี้ว่า “วันจาตุรงคสันนิบาต” เพราะเป็นวันที่มีการประชุมครบองค์ ๔ คือ

- (๑.) พระสงฆ์ซึ่งล้วนแต่เป็นพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมกัน
- (๒.) พระสงฆ์ที่มาประชุมในวันนั้น ล้วนแต่เป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าบวชให้
- (๓.) พระสงฆ์เหล่านั้นมาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย
- (๔.) วันนั้นเป็นวันเพ็ญ เดือนมาฆะ (เดือนสาม)

ในวันนั้นพระพุทธเจ้าได้ทรงประทานพระโอวาทปาฏิโมกข์ เพื่อเป็นการสรุปคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งปวงให้สั้นและเข้าใจได้ง่าย เรียกว่า “หัวใจพระพุทธศาสนา” ซึ่งคำสอนเหล่านั้นได้ สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และพุทธศาสนิกชนก็ได้ถือเอาโอวาทปาฏิโมกข์นี้เป็นแม่แบบในการประพฤติปฏิบัติ พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานพระโอวาทปาฏิโมกข์ ความว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ได้ยินว่า ณ ที่นั้น พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ทรงสวดพระปาติโมกข์ในที่ประชุมพระภิกษุสงฆ์ดังนี้ ชันติ คือ ความเหน็ดเหนื่อยเป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า พระนิพพานเป็นธรรมอย่างยิ่ง ผู้ทำร้ายผู้อื่น ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เชื่อว่าเป็นบรรพชิต ไม่เชื่อว่าเป็นสมณะเลย การไม่ทำบาปทั้งสิ้น การยังกุศลให้ถึงพร้อมการทำจิตของตนให้ผ่องใสนี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย การไม่กล่าวร้าย ๑ การไม่ทำร้าย ๑ ความสำรวมในพระปาติโมกข์ ๑ ความเป็นผู้รู้ประมาณในภัตตาหาร ๑ ที่นอนที่นั่งอันสงัด ๑ การประกอบความเพียรในอธิจิต ๑ ทกอย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ฯ” (พระสุตตันตปิฎก ทิมนิกาย มหารวรรค ๑๐/๕๔/๔๐-๑.)

กล่าวโดยสรุปแล้ว หัวใจพระพุทธศาสนา (พุทธโอวาท ๓) ประกอบด้วย

- (๑.) สพุพปาปสสุ อกรรม การไม่ทำความชั่วทั้งปวง
- (๒.) กุสลสสุปปสมุพทา การบำเพ็ญความดีให้เพียบพร้อม
- (๓.) สจจิตต ปรีโยทปนํ การทำจิตของตนให้ผ่องใส

ที่มา <http://www.duangden.com/Buddhism/BuddhistSubstance.html>

การแสดงปฐมเทศนา

“อาสาฬห” เป็นชื่อเรียกของเดือน ๘ ส่วนคำว่า “อาสาฬหบูชา” ย่อมาจาก “อาสาฬหปุรณมีบูชา” แปลว่า “การบูชาพระในวันเพ็ญ เดือน ๘” ดังนั้น วันอาสาฬหบูชาจึงตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ (หรือ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หลัง ในปৌธิกมาส)

วันอาสาฬหบูชาถือถือเป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา หรือเทศน์กัณฑ์แรก ที่มีชื่อว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” (คำว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” แปลว่า สูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรมให้เป็นไป) โดยเป็นการแสดงพระธรรมเทศนาครั้งแรก เพื่อโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ โดยทรงแสดงเทศนานี้ที่ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในปีแรกที่ทรงตรัสรู้

ความเป็นมาของวันเพ็ญเดือน ๘ โดยย่อมีดังต่อไปนี้ นับแต่วันที่สมเด็จพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้ ในวันเพ็ญเดือน ๖ ทรงดำริว่าธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นี้ ลึกซึ้งมาก ยากที่สัตว์อื่นจะรู้ตาม จึงท้อพระทัยที่สอนสัตว์ แต่ด้วยพระกรุณาคุณ ทรงเล็งเห็นว่าโลกนี้ผู้ที่พอจะรู้ตามได้ก็คงมีอยู่บ้าง เมื่อเล็งเห็นเหตุนี้ จึงตกลงพระทัยจะสอนธรรมให้แก่สัตว์ทั้งปวง

พระพุทธเจ้าทรงนึกถึงผู้ที่ควรโปรดก่อนคือ อาฬารดาบส กับอุทกดาบส ผู้เป็นอาจารย์ แต่ท่านเหล่านั้นก็สิ้นชีวิตไปแล้ว จะมีอยู่ที่ปัญจวัคคีย์ จึงทรงตัดสินใจพระทัยว่าควรโปรดปัญจวัคคีย์ก่อน จึงเสด็จออกเดินไปจากคควงไม้ไทรที่ประทับอยู่ มุ่งพระพักตร์เสด็จไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี

การที่เสด็จจากตำบลพระศรีมหาโพธิ์ จนกระทั่งถึงกรุงพาราณสี แสดงให้เห็นพระวิริยอุตสาหะอันแรงกล้า และการตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะประจานปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์เป็นพวกแรกอย่างแท้จริง เพราะระยะทางระหว่างตำบลพระศรีมหาโพธิ์ถึงพาราณสีนั้นไกลมาก ซึ่งการเสด็จดำเนินด้วยพระบาทเปล่าอาจใช้เวลาหลายวัน แต่ปรากฏว่าพอตอนเย็นวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๘ อาสาฬหะ นั้น พระพุทธองค์ก็เสด็จถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี อันเป็นที่อยู่ของปัญจวัคคีย์

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จถึงราวป่า พวกปัญจวัคคีย์ก็มองเห็น แล้วนัดหมายกันว่าจะไม่ไหวไม่ลุกรับและไม่รับบาตรจีวร จะตั้งไว้ให้เพียงอาสนะเท่านั้น เพราะเข้าใจว่าพระองค์กลายเป็นคนมีความมักมาก และหมดความเพียรเสียแล้ว พอพระองค์เสด็จถึงปัญจวัคคีย์เหล่านั้นต่างก็พูดกับพระองค์ โดยไม่มีความเคารพ พระองค์ตรัสห้ามและทรงบอกว่าพระองค์ตรัสรู้แล้ว จะแสดงธรรมสั่งสอนให้ฟัง ปัญจวัคคีย์ก็พากันคัดค้าน ล้อเลียนด้วยถ้อยคำต่าง ๆ ในที่สุดพระองค์จึงทรงเตือนให้รำลึกว่า พระองค์เคยกล่าวเช่นนั้นมาในหนหลังบ้างหรือ? ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ระลึกได้ ต่างก็สงบตั้งใจฟังธรรมทันที

ค่ำวันนั้น พระองค์ประทับแรมอยู่กับปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ วันรุ่งขึ้น ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนอาสาฬหะ พระองค์ทรงเริ่มแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร นับเป็นเทศน์กัณฑ์แรกโปรดปัญจวัคคีย์นั้น โดยใจความคือทรงยกที่สุด ๒ ฝ่าย ได้แก่ การประกอบตนให้ลำบากด้วยการทรมานกาย และการไม่ประกอบตนให้เพลิดเพลินในกามสุข ซึ่งทั้ง ๒ นี้ นับว่าเป็นของเลวทรามไม่ควรเสพ เจเพาะทางสายกลางเท่านั้นที่เป็นข้อปฏิบัติอันสมควร แล้วทรงแสดงทางสายกลางคือ

อริยมรรค ๘ ประการ ได้แก่

๑. สัมมาทิฏฐิ คือ เห็นชอบ
๒. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ
๓. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ
๔. สัมมากัมมัตตะ คือ ทำการงานชอบ
๕. สัมมาชีวะ คือ เลี้ยงชีพชอบ
๖. สัมมาวายามะ คือ เพียรชอบ
๗. สัมมาสติ คือ ระลึกรชอบ
๘. สัมมาสมาธิ คือ ตั้งใจชอบ

หลังจากนั้นจึงทรงสรุปด้วย อริยสัจ ๔ อันได้แก่

๑. ทุกข์ คือ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ
๒. สมุทัย คือ เหตุให้เกิดทุกข์
๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์
๔. มรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

พระพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นว่า เมื่อรู้ถึงสิ่งเหล่านี้แล้วย่อมได้ชื่อว่า ตรัสรู้โดยชอบถึงความหลุดพ้นและสุดชาติสุดท้ายเป็นแน่แท้ ขณะที่พระองค์ทรงแสดงธรรมนี้อยู่ท่านโกณฑัญญะได้ส่อญาณไปตามจนเกิด “ธรรมจักขุ” หรือดวงตาเห็นธรรม คือ ปัญญา รู้เห็นความจริงโดยเห็นแจ้งชัดว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งใดสิ่งนั้นย่อมดับไปเป็นธรรมดา” เมื่อนั้น พระพุทธเจ้าทรงทรงจึงเปล่งพระอุทานว่า “อัญญาสิ วัตะ โภ โกณฑัญญะ อัญญาสิ วัตะ โภ โกณฑัญญะ” แปลว่า “โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ โกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เพราะพระองค์ทรงอุทานคำนี้ภายหลังท่านโกณฑัญญะจึงได้นามใหม่ว่า “อัญญาโกณฑัญญะ” จากนั้น โกณฑัญญะก็ทูลขออุปสมบท ซึ่งพระพุทธเจ้าประทานอนุญาต โดยทำการอุปสมบทให้แบบเอหิภิกขุอุปสัมปทาน นับเป็นพระสงฆ์องค์แรกในพระศาสนาที่บวชตามพระพุทธองค์ จึงทำให้พระรัตนตรัยครบองค์ ๓ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ จากนั้นอีกห้าวัน ทรงแสดง อนัตตลักขณสูตรแก่นักบวชทั้งห้ารูปทำให้ท่านเหล่านั้นได้บรรลุอรหัตผลเป็นพระอรหันต์ในเวลาต่อมา

กล่าวโดยสรุป วันอาสาฬหบูชาเป็นวันที่มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น ดังนี้

(๑) เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา คือทรงแสดงพระธรรมเป็นครั้งแรก ซึ่งพระธรรมที่ทรงแสดงในครั้งนั้นมีชื่อว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ซึ่งมีใจความสำคัญ คือ หลักธรรมเรื่องอริยสัจ ๔

(๒) เป็นวันที่มีพระอริยสงฆ์สาวกบังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลก เนื่องจากท่านโกณฑัญญะได้ฟังพระธรรมเทศนากัณฑ์นั้นแล้วเกิดดวงตาเห็นธรรม จึงกราบทูลขอบวช ซึ่งพระพุทธเจ้าก็ทรงอุปสมบทให้ ดังนั้น พระโกณฑัญญะจึงนับเป็นพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนา

(๓) เป็นวันแรกที่บังเกิดพระสังฆรัตนตรัย ทำให้พระรัตนตรัยครบองค์ ๓ อันได้แก่ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะ

พิธีตักบาตรเทโว

การทำบุญซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่กระทำกันมานานแล้วในวันออกพรรษา คือ “ตักบาตรเทโว” หรือเรียกชื่อเต็มคำว่า “ตักบาตรเทโวโรหณะ” แปลว่า การหยั่งลงจากเทวโลก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตักบาตรดาวดึงส์” ซึ่งการตักบาตรเทโวนี้ จะกระทำในวันขึ้น ๑๕ เดือน ๑๑ หรือวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ก็ได้ สุดแต่แต่จะเห็นพร้อมกัน แต่โดยส่วนใหญ่มักจะจัดงานกัน ในวันรุ่งขึ้นหรือหลังวันออกพรรษาหนึ่งวัน (วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑)

คนในสมัยโบราณเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรเทโวในวันออกพรรษานี้ ถือว่าเป็นวันคล้ายกับ วันที่พระพุทธเจ้า

เสด็จลงจากเทวโลก หรือวันเทโวโรหณะ คือ วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก หลังจากเสด็จขึ้นไปจำพรรษาอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และตรัสพระอภิธรรมเทศนา (พระธรรมชั้นสูง) โปรดพระพุทธ มารดาในเทวโลกนั้นตลอด ๓ เดือน เมื่อครบกำหนดออกพรรษาแล้ว จึงเสด็จกลับ มายังมนุษย์โลก โดยมีขบวนเทพดา อันมี ท้าวสักกเทวราชเป็นประธาน ตามส่งเสด็จ ทางบันไดสวรรค์ลงที่ประตูเมืองสังกัสสนคร ที่ตั้งอยู่เหนือกรุงสวดี และสถานที่นั้นประชาชนถือว่าเป็นศุภนิมิตสร้างพระเจดีย์ขึ้นเป็น “พุทธบูชาอนุสาวรีย์” เรียกว่า “อจลเจดีย์”

วันที่เสด็จลงจากเทวโลกนั้นเรียกกันว่า “วันเทโวโรหณะ” ตรงกับวัน มหาปวารณาเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งวันนี้ถือกันว่าเป็นวันบุญวันกุศล ที่สำคัญวันหนึ่งของพุทธบริษัท โบราณเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันพระเจ้าเปิดโลก” รุ่งขึ้นจากวันนี้จะเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จึงมีการทำบุญตักบาตร เทโวโรหณะกันเป็นการใหญ่ เพื่อเฉลิมฉลองการเสด็จลงจากเทวโลกของพระพุทธเจ้า

อนึ่ง เหตุที่เรียกว่า “วันพระเจ้าเปิดโลก” เนื่องจากการเสด็จลงจากเทวโลกคราวนั้น มนุษย์และเทวดา กับบรรดาสัตว์นรกทั่วไปต่างมองเห็นกายของกันและกันปรากฏชัด วันนั้นการลงทัณฑ์ในนรกระงับชั่วคราวจึงเป็นวันสงบเยือกเย็นของโลกทั้ง ๓ ฉะนั้นจึงเรียกว่า “วันพระเจ้าเปิดโลก” และในการเสด็จลงจากเทวโลกในวันนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงธรรมโปรดเทวดาและมนุษย์ โดยตลอดเวลานั้นทรงตรัสถามปัญหาในตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้สัตว์ทั้งหลายได้รับมรรคผลนิพพาน

เข้าวันรุ่งขึ้น พุทธบริษัทจึงพร้อมใจกันใส่บาตรแด่พระพุทธองค์ พร้อมทั้งพระสงฆ์ทั้งหมดที่อยู่ใน ณ นั้น ซึ่งพุทธบริษัทที่มาร่วมในพิธีดังกล่าว ก็ไม่ได้นัดหมายกันก่อนล่วงหน้า แต่ปรากฏว่าการใส่บาตรวันนั้นแออัดมาก ผู้คนเข้าไม่ถึงพระที่มารับบิณฑบาต ประชาชนจึงนำเอาข้าวสาธิตของตนห่อ หรือทำเป็นปั้น ๆ แล้วโยนเข้าไปถวายพระ ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่นิยมทำข้าวต้มลูกโยน ตลอดจนเป็นส่วนสำคัญของการตักบาตรเทโวโรหณะ และเป็นประเพณีสืบต่อมา เพื่อรักษาจารีตที่ปรากฏขึ้นในวันนั้น พุทธบริษัทในภายหลังจึงนิยมสืบ ๆ กันมา จนเป็นประเพณีว่าถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี ควรทำบุญตักบาตร ให้เหมือนครั้งดั้งเดิม ซึ่งเรียกกันว่า “ตักบาตรเทโวโรหณะ” จนทุกวันนี้

พระพุทธรูปปางต่างๆ

ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์

พระพุทธรูปสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า และส่วนหนึ่งเพื่อบอกเล่าถึงพุทธประวัติว่า มีความเป็นมาอย่างไร จึงเป็นมูลเหตุของการสร้าง พระพุทธรูปเพื่อเล่าเรื่องราวในแต่ละตอนขึ้น ความหมายของคำว่า “ปาง” จึงหมายถึง พุทธประวัติตอนใดตอนหนึ่ง ต่างจากคำว่า “มูทรา” ที่หมายถึงการแสดงท่าด้วยพระหัตถ์ ว่า พระพุทธเจ้า กำลังทรงกระทำอะไร

ในศิลปะอินเดียรุ่นแรกๆปรากฏการแสดง “มูทรา” ของพระพุทธรูปเพียง ๖ ท่า เท่านั้น ได้แก่ มารวิชัยสมาธิ ปฐมเทศนา ทรงแสดงธรรม (วิตรรกมูทรา) ประทานอภัย และประทานพร การแสดงมูทรานี้ บางครั้งมูทราหนึ่งอาจนำไปใช้ในพุทธประวัติตอนอื่นๆ ด้วย อย่างเช่น ท่าทรงแสดงธรรม มีปรากฏ อยู่ในพุทธประวัติหลายตอน อย่างไรก็ดี ตามความเข้าใจในปัจจุบัน มักรวมเรียกการแสดงมูทราว่า การแสดงปาง ด้วย

ส่วนการแสดงปางหรือพุทธประวัตินั้น แรกเริ่มมีเพียง ๔ ปาง ตามลัทธิเวชนียสถาน ทั้ง ๔ แห่ง ได้แก่ ปางประสูติ ปางตรัสรู้ ปางปฐมเทศนา และปางปรินิพพาน ต่อมาภายหลังจึงเพิ่มขึ้นเป็น ๘ ปาง ตามมหาสถาน ที่เพิ่มขึ้นจาก ๔ แห่ง เป็น ๘ แห่ง ที่เรียกว่า อัฐมมหาสถาน ปางที่เพิ่มขึ้น ๔ ปาง ได้แก่ ปางทรมานช้างนาฬาคีรี ปางทรงรับบาตรจากพญาวาร ปางยกกปาฏิหาริย์ และปางเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ในดินแดนไทยสมัยทวารวดีระยะแรก ได้พบหลักฐานพระพุทธรูปเพียงไม่กี่ปาง ซึ่งเป็นศิลปะที่สืบต่อมาจากอินเดียโดยตรง ได้แก่ ปางประทานพร ปางทรงแสดงธรรม ปางมารวิชัย และปางสมาธิ ในระยะต่อมาจึงมีการสร้างพระพุทธรูปปางอื่นๆ ทั้งที่เป็นการดัดแปลงให้เป็นแบบท้องถิ่น และที่คิดริเริ่มขึ้นใหม่ เช่น พระพุทธรูปปางทรงแสดงธรรม ทั้ง ๒ พระหัตถ์ในศิลปะทวารวดีนั้น ก็ไม่มีปรากฏในอินเดีย พระพุทธรูปลอยตัวปางลีลาถือว่ามีเกิดขึ้นครั้งแรกในศิลปะสุโขทัย และพระพุทธรูปแสดงปางประทานอภัย ทั้ง ๒ พระหัตถ์ที่เรียกว่า ปางห้ามสมุทร อาจเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยอยุธยา

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงสมัยอยุธยา การสร้างพระพุทธรูปแสดงปางต่างๆยังมีปางอยู่ไม่มากนัก ที่นิยมมากที่สุดคือ ปางมารวิชัย รองลงมาได้แก่ ปางสมาธิ และปางอื่นๆ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระพรหมนุชิต-ชินโรส ทรงรวบรวม และเรียบเรียงตำราทางพระพุทธศาสนาขึ้นคือ พระนิพนธ์พุทธประวัติ เรื่อง “ปฐมสมโพธิกถา” แล้วทรงประดิษฐ์แบบอย่างพระพุทธรูปปางต่างๆขึ้นตามพุทธ-ประวัติดังกล่าว เพื่อให้ช่างสร้างเป็นพระ-พุทธรูปรวม ๔๐ ปาง ซึ่งถือเป็นการกำหนดปางต่างๆของพระพุทธรูปมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา หลังจากนั้นมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน ได้มีการกำหนดปางพระพุทธรูปเพิ่มเติมขึ้นหลายตำรา เช่น “พระพุทธรูปปางต่างๆ” ของหลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ มีจำนวน ๕๕ ปาง ใน “ภาพพุทธประวัติวัดทองนพคุณ” เป็น ประติมากรรมหุ่นสูงสร้างด้วยทองเหลืองทาสี ปิดทอง มีจำนวน ๙๐ ปาง ใน “ประวัติพระ-พุทธรูปปางต่างๆ” ของกรมการศาสนา แต่งโดยพิฑูร มลิวัลย์ มีจำนวน ๗๒ ปาง และ ใน “ตำนานพระพุทธรูปปางต่างๆ” แต่งโดย พระพิมลธรรม มีจำนวน ๖๖ ปาง จากตำรา เล่มหลังนี้ ได้ปรากฏงานสร้างพระพุทธรูป รวม ๖๖ ปาง ที่พระระเบียงรอบองค์พระ-ปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

พระพุทธรูป ๔๐ ปาง ที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงกำหนดไว้ และถือเป็นต้นแบบให้มีการ สร้างเพิ่มเติมต่อมา ประกอบด้วยปางต่างๆ ดังนี้ คือ

๑. ปางทุกกรกิริยา	๒๑. ปางห้ามพระแก่นจันทน์
๒. ปางรับมรุภายาส	๒๒. ปางนาคาวโลก
๓. ปางลอยถาด	๒๓. ปางปลงพระชนม์
๔. ปางทรงรับ หน้้าคา	๒๔. ปางรับอุทกั๊ง
๕. ปางมารวิชัย	๒๕. ปางพระสร้งน้ำ
๖. ปางสมาธิ	๒๖. ปางยืน
๗. ปางถวายเนตร	๒๗. ปางคันธารารัฐ
๘. ปางจรงกรมแก้ว	๒๘. ปางพระรำพึง
๙. ปางประสาธนาบาตร	๒๙. ปางสมาธิเพชร
๑๐. ปางจันสมอ	๓๐. ปาง แสดงชราธรรม
๑๑. ปาง ลีลา	๓๑. ปางประดิษฐานพระ พุทธบาท
๑๒. ปางประทานเอหิภิกษุอุปสมบท	๓๒. ปางลำแดงโอฬาริกันมิต
๑๓. ปางปลงกรรมฐาน	๓๓. ปางรับผลมะม่วง
๑๔. ปางห้ามสมุทร	๓๔. ปางขับพระวักกलि
๑๕. ปางอุ้มบาตร	๓๕. ปางไสยา
๑๖. ปางภุตตกิล	๓๖. ปางจันมรุภายาส
๑๗. ปางพระเกตุชาติ	๓๗. ปางห้ามมาร
๑๘. ปางเล็ดจลงเรือขนาน	๓๘. ปางสนเข็ม
๑๙. ปางห้ามญาติ	๓๙. ปาง ทรงตั้งพระอัครสาวก
๒๐. ปางพระป่าเลไลยก์	๔๐. ปางเปิดโลก

การแสดงปางที่กำหนดขึ้นนั้น ทุกๆปาง ล้วนแต่มีความหมายเพื่อเล่าถึงพุทธประวัติในตอนนั้น จึงขอยกตัวอย่างลักษณะปางที่สำคัญของพระพุทธรูป พร้อมทั้งความหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

๑. ปางมารวิชัย
๒. ปางสมาธิ
๓. ปางปฐมเทศนา
๔. ปางทรงแสดงธรรม (วิตรรก-มูทรา)
๕. ปางประทานพร
๖. ปางประทานอภัย

๑. ปางมารวิชัย พระอิริยาบถนั่ง พระหัตถ์ซ้ายวางบนพระเพลา พระหัตถ์ขวา วางคว่ำบนพระชานุ นิ้วพระหัตถ์ชี้เพื่อเรียกแม่พระธรณี หมายถึง พุทธประวัติตอนตรัสรู้ มีพญามารมาผจญ พระพุทธองค์ทรงเรียก แม่พระธรณีมาเป็นพยาน แม่พระธรณีได้บีบมวยผมหลังน้ำที่พระพุทธองค์เคยทรงบำเพ็ญบารมีออกมาไหลท่วมเหล่ามารทั้งหลายพ่ายแพ้ไป พระพุทธรูปปางมารวิชัยเป็นปางที่พบ มากที่สุดในศิลปะกรรมไทย โดยเฉพาะในสมัยสุโขทัย ล้านนา อุทอง ออยุธยา จนถึง รัตนโกสินทร์ นอกจากนี้ พุทธประวัติตอนมารผจญยังเป็นที่นิยมในงานจิตรกรรมฝาผนัง เขียนที่ผนังสกัด ด้านหน้าพระอุโบสถ ในสมัย ออยุธยาตอนปลาย จนถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์

๒. ปางสมาธิ พระอิริยาบถนั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ทั้ง ๒ วางหงายซ้อนกันบนพระเพลา พระหัตถ์ขวาวางบนพระหัตถ์ซ้าย หมายถึง พุทธประวัติตอนตรัสรู้ พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเพียรด้วยปางสมาธิ เมื่อมีมารมาผจญ พระพุทธองค์ทรงแสดงปางมารวิชัยเพื่อปราบมาร เสร็จแล้วจึงเปลี่ยนมาแสดงปางสมาธิอีกครั้งหนึ่ง จนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๓. ปางปฐมเทศนา พระอิริยาบถนั่งขัดสมาธิ พระหัตถ์ขวายกขึ้น จีบนิ้วพระหัตถ์ พระอังคฺฐ (นิ้วโป้ง) และพระดัชนี (นิ้วชี้) เป็น วงกลม อันหมายถึงธรรมจักร คือ การแสดงธรรม ในศิลปะอินเดียนิยมให้พระหัตถ์ซ้ายประคองพระหัตถ์ขวา แต่ในศิลปะไทยนิยมให้ วางพระหัตถ์ซ้ายบนพระเพลา มักมีธรรมจักรกับกวางหมอบ และปัญจวัคคีย์อยู่ด้วยเสมอ หมายถึง พุทธประวัติตอนปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พระธรรมที่ทรงแสดงเรียกว่า ธรรมจักรกับปวัตนสูตร

๔. ปางทรงแสดงธรรม (วितรกก-มูทรา) พระอิริยาบถยืนหรือนั่ง พระหัตถ์ขวายกขึ้น จีบนิ้วพระหัตถ์พระอังคฺฐ และพระดัชนีเป็นวงกลม อันหมายถึงธรรมจักร คือ การแสดงธรรม หากเป็นพระพุทธรูปยืน นิยมแสดงธรรมด้วยพระหัตถ์ขวา พระหัตถ์ซ้ายทรงยึดชายฉัตร ส่วนพระพุทธรูปนั่ง พระหัตถ์ซ้ายวางบนพระเพลา เป็นการแสดงมูทรา โดยทั่วไปใช้ประกอบตอนใดตอนหนึ่งในพุทธประวัติที่เกี่ยวกับการแสดงธรรม

๕. ปางประทานพร พระอิริยาบถยืนหรือนั่ง แสดงปางด้วยพระหัตถ์ขวายกขึ้น และหันฝ่าพระหัตถ์ออก ปลายนิ้วพระหัตถ์ชี้ลง ใช้ในความหมายของการให้พร และการ อนุญาต ซึ่งปรากฏในพุทธประวัติหลายตอน

๖. ปางประทานอภัย พระอิริยาบถยืน หรือนั่ง แสดงปางด้วยพระหัตถ์ข้างใดข้างหนึ่งยกขึ้น หันฝ่าพระหัตถ์ออก ปลายนิ้ว พระหัตถ์ตั้งขึ้น มีการแสดงปางประทานอภัย รวม ๓ แบบ ได้แก่ แบบแสดงด้วยพระหัตถ์ขวา หมายถึง ห้ามญาติ เป็นตอนที่พระพุทธองค์ทรงห้ามพระประยูรญาติวิวาทเรื่องการแย่งน้ำ แบบแสดงด้วยพระหัตถ์ซ้าย หมายถึง ห้าม พระแก่นจันทน์ ในพุทธประวัติตอนเสด็จโปรดพระพุทธรูปมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้มีการสร้างพระพุทธรูปด้วยไม้แก่นจันทน์แทนพระพุทธรูป และเมื่อพระพุทธองค์เสด็จกลับ ลงมาแล้ว พระแก่นจันทน์ลูกหนึ่งจากบัลลังก์ พระพุทธเจ้าจึงทรงยกพระหัตถ์ห้ามไว้ และแบบแสดงด้วยทั้ง ๒ พระหัตถ์ หมายถึง ห้ามสมุทร เป็นพุทธประวัติตอนทรงแสดง ปาฏิหาริย์ปราบเหล่าภูติ โดยทรงห้ามน้ำฝน ที่ตกหนักบริเวณนั้น มิให้ท่วมปริมนตลที่พระพุทธองค์ประทับอยู่

ที่มา สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ

Land Locked Country

Landlocked Country หรือ ประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเล กล่าวคือ เป็นประเทศที่ไม่มีเส้นทางลำเลียงสินค้าออกสู่ต่างประเทศได้ คือไม่สามารถนำเรือใหญ่เข้าสู่ท่าเรือได้ เพราะฉะนั้นการขนถ่ายสินค้าจึงใช้วิธี Transshipment ไปยังประเทศใกล้เคียง อาจใช้รถบรรทุก รถไฟ หรือใช้เส้นทางลำเลียงทางแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งมีหลายขั้นตอน บางประเทศถูกขนาบด้วยประเทศที่เป็น Landlocked Country ด้วยกันอีก ซึ่งเป็นอุปสรรคมากต่อการทำการค้า

ปัจจุบันมีประเทศที่ไม่มีทางออกทางทะเลอยู่ประมาณ 42 ประเทศ ซึ่งบางครั้งก็เป็นอุปสรรคสำหรับการทำการค้าระหว่างประเทศ สินค้าในประเทศเหล่านี้ ส่วนใหญ่ต้องส่งสินค้าผ่านประเทศอื่น (Transshipment) เพื่อเป็นทางผ่าน ก่อนที่จะส่งสินค้าถึงประเทศปลายทาง

ในแถบเอเชีย ใกล้บ้านเราประเทศที่เป็น Landlocked Country คือ ประเทศลาว ต้องอาศัยทางออกทะเลของประเทศไทยและเวียดนาม น่าสังเกตว่า ประเทศกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มี GDP (Gross Domestic Product) ที่ไม่เกินค่าเฉลี่ยของ GDP ทั่วโลก (18,000 ดอลลาร์สหรัฐ) โดยเฉลี่ยไม่เกิน 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามคงต้องยกเว้น Landlocked Country ของ 2 ประเทศคือ สวิตเซอร์แลนด์และออสเตรีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีค่าครองชีพสูงมากทีเดียว

ที่มา http://www.sme.go.th/cms/c/journal_articles/view_article_content?article_id=MARKET-2&article_version=1.0

ปราสาทเขาพระวิหาร

เขาพระวิหาร หรือที่หลาย ๆ คนรู้จักในนาม "ปราสาทเขาพระวิหาร" (Prasat Preah Vihear) และที่ประเทศกัมพูชาเรียกขานว่า "เปรียะวิเฮียร์" เป็นปราสาทหินตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาพนมดงรัก ในพื้นที่ทับซ้อนชายแดนไทย-กัมพูชา ระหว่างบ้านสรายจรัม อำเภोजอมกระสานต์ จังหวัดพระวิหาร ของประเทศกัมพูชา และบ้านภูมิซรอล ตำบลเสาชงชัย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ใกล้เคียง กับอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

เขาพระวิหาร เป็นบริเวณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของคนพื้นเมืองสมัยก่อน ในกษัตริย์ชยวรมันที่ 2 ได้กำหนดเขตบริเวณนี้และเรียกชื่อว่า "กวาลัย" ภายหลังปรากฏชื่อในจารึกภาษาสันสกฤตว่า "ศรีศิขริศวร" หมายความว่า "ผู้เป็นใหญ่แห่งภูเขานันประเสริฐ" ตั้งอยู่บนยอดเขาในเทือกเขาพนมดงรัก ตามแนวเส้นกันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา จากหลักฐานต่างๆ คาดว่าสร้างในปี พ.ศ.1432-1443 ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 เพื่อใช้เป็นสถานที่สักการะตามความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ โดยสมมติให้เปรียบเสมือน "เขาพระสุเมรุ" (ศูนย์กลางของจักรวาล) โดยการสร้างนั้นก็มิตุผลในการรวบรวมอำนาจและความเชื่อของคนในละแวกนั้นเข้าด้วยกัน เพราะในอดีตแถบนั้นมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 จึงโปรดให้สร้างเขาพระวิหารขึ้น เพื่อเป็นจุดยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจของ ชาวบ้านซึ่งจะทำให้การปกครองง่ายขึ้นด้วย

"ปราสาทเขาพระวิหาร" หรือ "ปราสาทพระวิหาร" เป็นโบราณสถานที่มีความงดงาม โดดเด่นอยู่เหนือเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นพรมแดน ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 657 เมตร ปราสาทเขาพระวิหารเป็นเสมือนเทพสถิตยบนขุนเขาหรือ "ศรีศิขเรศวร" เป็น "เพชรยอดมงกุฎ" ขององค์ศิเวเทพ (พระอิศวร) ตั้งโดดเด่นอยู่บนยอดเทือกเขาพนมดงรัก มีความยาว 800 เมตร ตามแนวเหนือใต้ ส่วนใหญ่เป็นทางเข้ายาวและบันไดสูงถึงยอดเขา จนถึงส่วนปราสาทประธาน ซึ่งอยู่ที่ยอดเขาทางใต้สุดของปราสาท (สูง 120 เมตรจากปลายตอนเหนือสุดของปราสาท, 525 เมตรจากพื้นราบของกัมพูชา และ 657 เมตรจากระดับ)

ปราสาทเขาพระวิหารประกอบด้วยหมู่เทวาลัยและปราสาทหินจำนวนมาก ทั้งหมดสร้างขึ้นเพื่อถวายแด่พระศิเว ซึ่งเทวาลัยหรือปราสาทหินแห่งแรกสร้างขึ้น เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 9 ซากปรักหักพังของเทวาลัยที่เหลืออยู่ มีอายุตั้งแต่สมัยเกาะแกร์ ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 10 ครั้น และปราสาทเขาพระวิหารเป็นสถาปัตยกรรมอันน่าทึ่ง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพชนของ "ขะแมร์กัมพูชา" (ขอม) แต่โบราณ ที่อาศัยอยู่ทั้งในกัมพูชาปัจจุบัน และในภาคอีสานของเรา ขะแมร์กัมพูชา เป็นชนชาติที่มีความสามารถยิ่งในการสร้าง "ปราสาท" ด้วยหินทรายและศิลาแลง ซึ่งขะแมร์กัมพูชาก่อสร้างปราสาทบนเขาพระวิหารติดต่อกันมาหลายรัชสมัย กว่า 300 ปี ตั้งแต่กษัตริย์ "ยโศวรมันที่ 1" ถึง "สุริยวรมันที่ 1" เรื่อยมาจน "ชยวรมันที่ 5-6" จนกระทั่งท้ายสุด "สุริยวรมันที่ 2" และ "ชยวรมันที่ 7" จากปลายคริสต์ศตวรรษที่ 9 จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 12 (หรือจากพุทธศตวรรษที่ 15 ถึง 18 หรือก่อนสมัยสุโขทัย 300 ปีนั่นเอง)

ทางเข้าสู่ปราสาทประธานนั้น มีโคปุระ (ซุ้มประตู) คั่นอยู่ 5 ชั้น (โคปุระชั้นที่ 5 จึงเป็นส่วนที่ผู้เข้าชมจะพบเป็นส่วนแรก) โคปุระแต่ละชั้นก่อนถึงลานด้านหน้าจะผ่านบันไดหลายชั้น โคปุระแต่ละชั้นจึงเปลี่ยนระดับความสูงทีละ

ช่วง นอกจากนี้โคปุระยังมีให้ผู้ชมเห็นส่วนถัดไปของปราสาท จนกว่าจะผ่านทะเลแต่ละช่วงไปแล้ว ทำให้ไม่สามารถแลเห็นโครงสร้างปราสาททั้งหมดจากมุมใดมุมหนึ่งได้

เดิมทีปราสาทเขาพระวิหารอยู่ในเขตการปกครองของประเทศไทย ขึ้นอยู่กับบ้านภูมิซรอล ตำบลเสาชงชัย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (ค.ศ.1899, ร.ศ.-118) และเมื่อ พ.ศ. 2442 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ได้เสด็จไปยังปราสาทแห่งนี้ และทรงขนานนามว่า "ปราสาทพรหมวิหาร" ซึ่งต่อมาเรียกกันทั่วไปว่า "ปราสาทพระวิหาร" ซึ่งพระองค์ได้จารึก ร.ศ. และพระนามไว้ที่บริเวณช่องอณณาเป็ยตาที่ว่า 118 สรรพสิทธิ

ต่อมาเมื่อปี 2450 จักรวรรดินิยมฝรั่งเศส (ปกครองเขมรขณะนั้น) อาศัยแสนยานุภาพทางทหารบีบให้รัฐบาลสยาม (ไทย) ยอมเขียนแผนที่กำหนดให้เขาพระวิหารอยู่ในดินแดนของกัมพูชา ในการทำสนธิสัญญาเพิ่มเติม รัฐบาลสยามก็ยอมรับแผนที่ที่ฝรั่งเศสสร้างขึ้นมาแต่โดยดีโดยมิได้ทักท้วง (ซึ่งแต่เดิมถ้าแบ่งตามสันปันน้ำเทือกเขาพนมดงรัก เขาพระวิหารจะอยู่ในฝั่งไทยแต่พอแบ่งตามแผนที่ใหม่ของปี 1907จะอยู่ในฝั่งกัมพูชา) อาจจะเป็นเพราะฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจอยู่ในขณะนั้น และคนไทยก็ยังสามารถเข้าไปยังปราสาทเขาพระวิหารได้โดยง่าย

ทั้งๆ ที่ไม่ว่าจะตามสนธิสัญญาเดิม พ.ศ.2447 หรือตามสภาพภูมิศาสตร์ กำหนดให้อยู่ในดินแดนของไทยอย่างชัดเจน จนวันที่ 6 ตุลาคม 2502 รัฐบาลเจ้านโรดมสีหนุแห่งกัมพูชา ภายใต้การหนุนหลังของฝรั่งเศส ได้ยื่นฟ้องต่อศาลโลก ขอให้ไทยถอนกองกำลังทหารออกจากเขาพระวิหาร และขอให้ศาลชี้ขาดว่าอธิปไตยเหนือปราสาทเขาพระวิหารคืน (ยื่นฟ้องทั้งหมด 73 ครั้ง) ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2505 ศาลโลกได้ตัดสินให้อธิปไตยเหนือปราสาทเขาพระวิหารเป็นของประเทศกัมพูชา ด้วยคะแนน 9 ต่อ 3 เสียง โดยบริเวณดังกล่าวมีเนื้อที่ประมาณ 150 ไร่

ลักษณะสำคัญของปราสาทเขาพระวิหารจะประกอบด้วย...

1. บันไดดินด้านหน้าของปราสาท ซึ่งบันไดดินด้านหน้าเป็นทางเดินขึ้นลงขนาดใหญ่ อยู่ทางทิศเหนือของตัวปราสาท ลาดตามไหล่เขา บางขั้นสกัดหินลงไปในภูเขา มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 75.50 เมตร มีจำนวน162 ขั้น สองข้างบันไดมีฐานสี่เหลี่ยมตั้งเป็นกระพุก (กระพุกแปลว่า ไหล่เขาเป็นขั้นพอกพักได้) ขนาดใหญ่เรียงรายขึ้นไป ใช้สำหรับตั้งรูปสิงห์ทวาร-บาล (ทะ-วา-ละ-บาน) เพื่อเฝ้าดูแลรักษาเส้นทาง

2. สะพานนาคราช หรือ ลานนาคราช อยู่ทางทิศใต้ของบันไดหินด้านหน้า ไปด้วยแผ่นหินเรียบ มีขนาดกว้าง 7 เมตร ยาว 31.80 เมตร สองข้างสะพานนาคราชสร้างเป็นฐานเตี้ยๆ บนฐานมีนาคราช 7 เศียร จำนวน 2 ตัว แผ่พังพานหันหน้าไปทางทิศเหนือ ลำตัวอยู่บนฐานทั้งสอง ทอดไปทางทิศใต้ ส่วนหางของนาคราชชูขึ้นเล็กน้อย นาคราชทั้งสองตัวเป็นนาคราชที่ยังไม่มีรัศมีเข้ามา ประกอบมีลักษณะคล้ายๆ กันตามธรรมชาติ เป็นลักษณะของนาคราชในศิลปะขอม แบบปาปวน

3. โคปุระ (ซุ้มประตู) ชั้นที่ 5 จะมีภาพวาดโดยปามังติเออร์อยู่ สร้างเป็นศาลาจตุรมุข รูปทรงกากบาทไม่มีฝาผนังกัน มีแต่บันไดและซุ้มประตูทั้ง 4 ทิศ สร้างอยู่บนฐานบัวสี่เหลี่ยมย่อมุม ฐานสูง 1.8 เมตร บันไดหน้าประตูซุ้มทั้ง 4 ทิศตั้งรูปสิงห์หนึ่ง เสาโคปุระสูง 3.5 เมตร เป็นศิลปะแบบเกาะแกร์ ยังมีร่องรอยสีแดงที่เคยประดับตกแต่งตัวปราสาทเอาไว้ แต่ส่วนหลังคากะเบื้องนั้นหายไปหมดแล้ว บันไดทางขึ้นโคปุระ ชั้นที่ 5 อยู่ทางทิศเหนือ เป็นบันไดหินมีลักษณะ

ค่อนข้างชัน ทางทิศตะวันออกของโคปุระชั้นที่ 5 มีเส้นทางขึ้นคล้ายบันไดหน้าแต่ค่อนข้างชัน และขรุขระหลายตอน ยาว 340 เมตรถึงไหล่เขา

4. โคปุระ (ซุ้มประตู) ชั้นที่ 4 (ปราสาทหลังที่ 2) จะภาพของการกวนเกษียณสมุทร ณ เขาพระวิหาร ถือเป็น "หนึ่งในผลงานชิ้นเอกของปราสาทเขาพระวิหาร" ทับหลังเป็นภาพของพระนารายณ์บรรทมลินธู้อยู่เหนือนันทนาคราช ซึ่งทางดำเนินจากโคปุระ ชั้นที่ 5 มาเป็นลานหินกว้างประมาณ 7 เมตร สองข้างจะมีเสานางเรียงตั้งอยู่ทั้งสองด้าน แต่ก็มีปรักหักพังไปมาก โคปุระชั้นที่ 4 สร้างเป็นศาลาจตุรมุข มีกำแพงด้านทิศใต้เพียงด้านเดียว ยาว 39 เมตรจากตะวันออกไปตะวันตก กว้าง 29.5 เมตร จากเหนือไปใต้ เป็นศิลปะสมัยหลังโคปุระ ชั้นที่ 5 คือ แคลง/บาปวน ด้านนอกตั้งรูปสิงห์ หน้าบันเป็นภาพของการกวนเกษียณสมุทร

5. โคปุระ (ซุ้มประตู) ชั้นที่ 3 (ปราสาทหลังที่ 1) เป็นโคปุระหลังที่ใหญ่โตมโหฬารที่ยังสมบูรณ์ที่สุด ลักษณะการสร้างคล้ายกับ โคปุระ ชั้นที่ 1 และ 2 แต่ผิดตรงที่มีฝาผนังกั้นล้อมรอบความใหญ่โตมากกว่า และขนาดด้วยห้องสองห้อง ตัวปราสาทประธานนั้นสามารถผ่านเข้าไปทางลานด้านหน้า บันไดกว้าง 3.6 เมตร สูง 6 เมตร สองข้างมีฐานตั้งรูปสิงห์หนึ่ง 5 กระพัก मुखเหนือหน้าบันเป็นรูปพระกฤษณะยกภูเขาโควรวรณะ ทับหลังเป็นรูปพระนารายณ์ 4 กรทรงครุฑ และจากโคปุระชั้นที่ 3 มีบันได 7 ขั้นขึ้นไปสู่ถนนที่ยาว 34 เมตร มีเสานางเรียงปักรายข้างถนน ข้างละ 9 ต้น ถัดจากเสานางเรียงไปเป็นสะพานนาค 7 เคียว

6. โคปุระ (ซุ้มประตู) ชั้นที่ 2 สร้างเป็นศาลาจตุรมุข มีกำแพงด้านทิศใต้เพียงด้านเดียวอยู่บนไหล่เขาทางทิศเหนือของโคปุระชั้นที่ 2 บริเวณพื้นราบของเส้นทางดำเนินและสองข้างทางขึ้นลงของบันได จะพบรอยสักดลงในพื้นศิลา มีลักษณะเป็นหลุมกลมๆ สำหรับใส่เสาเพื่อทำเป็นปะรำพิธี โดยมีประธานในพิธีนั่งอยู่ในปะรำพิธีเพื่อดูการรำรำบนเส้นทางดำเนิน กรอบประตูห้องมีจารึกอักษรขอมระบุปีศักราชตกอยู่ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ด้านหน้ามนเทียรมีบันไดตรงกับประตูซุ้มทั้ง 3 ประตู และมีชานต่อไปยังเฉลียงซ้ายและขวา ที่สนามด้านหน้ามีภาพจำหลักตกหล่นอยู่หลายชิ้น เช่น รูปกษัตริย์กำลังหลั่งน้ำทักษิโณทกแก่พราหมณ์

7. โคปุระ (ซุ้มประตู) ชั้นที่ 1 สร้างเป็นศาลาจตุรมุข รูปทรงกากบาทไม่มีฝาผนังกั้น มีแต่บันไดและซุ้มประตูทั้ง 4 ทิศ สร้างอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม-ย่อมุม บันไดทางขึ้นโคปุระ ชั้นที่ 1 ทางทิศเหนือ เป็นบันไดหินมีลักษณะค่อนข้างชัน เนื่องจากมีความเชื่อกันว่าทางที่จะเข้าเฝ้าเทพนั้น จะไปด้วยอาการเคารพพนมอบในลักษณะหมอบคลานเข้าไป ทางทิศตะวันออกมีเส้นทางขึ้นคล้ายบันไดหน้าแต่ค่อนข้างชัน และขรุขระหลายตอนเป็นเส้นทางขึ้นลง ไปสู่ประเทศกัมพูชา เรียกว่า "ช่องบันไดหัก"

8. สระสรง จะอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของทางดำเนินห่างออกไป 12.40 เมตร จะพบสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดกว้าง 16.8 เมตร ยาว 37.80 เมตร กรุด้วยท่อนหินเป็นชั้นๆ มีลักษณะเป็นชั้นบันได เรียกว่า สระสรงกล่าวกันว่าใช้สำหรับเป็นที่ชำระร่างกายก่อนที่จะกระทำพิธีทางศาสนา

9. เบ็ยตาดี เบ็ยเป็นภาษาเขมร ซึ่งแปลว่า ชะง่อนผาหรือโพงผา ตามคำบอกเล่าว่านานมาแล้วมีพระภิกษุชรา รูปหนึ่งชื่อ "ดี" จาริกมาปลุกเพิงพำนักอยู่ที่นั่นจนมรณาไป ชาวบ้านจึงเรียกลานหินนี้ว่า "เบ็ยตาดี" ซึ่งบริเวณตรงยอดเบ็ยตาดีสูงกว่าระดับน้ำทะเล 657 เมตร ถ้าวัดจากพื้นที่เชิงเขาพื้นราบฝั่งประเทศกัมพูชาสูงประมาณ 447 เมตร ตรงชะง่อนผาเบ็ยตาดี จะมีรอยสักพระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้านังยาเธอ กรมหลวงสรพลธิประสงค์ ว่า 118-สรพลธิแต่ก่อนมีธงไตรรงค์ของไทยอยู่ที่บริเวณผาเบ็ยตาดี ในปัจจุบันคงเหลือแต่ฐานไตรรงค์

ปราสาทเขาพระวิหารนับได้ว่าเป็นปราสาทขอมที่สำคัญแห่งหนึ่ง ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์การก่อสร้างเทวสถานของฮินดู และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งของไทยและกัมพูชาก็ด้วย ซึ่งปัจจุบันอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร มีเนื้อที่ 81,250 ไร่ และได้ประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติตาม พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 14 ก ลงวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2541 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 83 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของไทย

ที่มา <http://hilight.kapook.com/view/25879>

อ่านเพิ่มเติมที่ <http://www.prachatai.com/journal/2008/06/17146>

เว็บไซต์ห้องร้องทุกข์
www.thaicadet.org

วงแหวนไฟ (Ring of Fire)

ตามรอบมหาสมุทรแปซิฟิกมาจนถึงแนวหมู่เกาะสุมาตรา นั้น มีการเกิดแผ่นดินไหว และ ภูเขาไฟระเบิดอยู่ตลอดมาในประวัติศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์จึงเรียกว่า **วงแหวนไฟ** หรือ **Ring of Fire** มาตั้งแต่ก่อนที่จะมีความเข้าใจเรื่องการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกเสียอีก แม้เราจะเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหวของแผ่นเปลือกโลกแล้ว นักธรณีวิทยาก็ยังเรียกภูมิภาคส่วนนี้ว่า Ring Of Fire เช่นเดิม เพราะเป็นชื่อที่เหมาะสมมาก

จะเห็นได้ว่า เพราะอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขต "วงแหวนไฟ" หรือเขตรอยต่อของเปลือกโลก ซึ่งต้องเผชิญภัยแผ่นดินไหวบ่อยครั้ง

Ring of Fire มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการเกิด สึนามิ ซึ่งสรุปง่าย ๆ ได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. โลกของเราทั้งส่วนที่เป็นมหาสมุทรและทวีปประกอบไปด้วยแผ่นเปลือกโลก (Plates) เป็นชิ้นๆต่อกันอยู่เหมือนจิ๊กซอว์ ดังนั้น plates เหล่านี้จึงมีทั้งแผ่นเปลือกโลกภาคพื้นมหาสมุทร (oceanic plates) และแผ่นเปลือกโลกภาคพื้นทวีป (continental plates) ซึ่งมีความหนาตั้งแต่ 70-250 กิโลเมตร

2. Plates เหล่านี้มีการเคลื่อนที่ที่อยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการหมุนเวียนหรือไหลวนของหินหลอมละลายภายในโลกที่รองรับ plates เหล่านี้

3. การเคลื่อนที่ของ Plates เหล่านี้เป็นต้นเหตุของการเกิดแผ่นดินไหว ซึ่งไม่สามารถบอกล่วงหน้าได้ว่าเกิดที่ไหน เมื่อไรและด้วยความรุนแรงเท่าใด

4.บริเวณรอยต่อของ Plates เหล่านี้ที่เกิดขึ้นแผ่นดินไหวขึ้นบ่อยๆ เรียกว่า วงแหวนไฟ(Ring of Fire)

5.ในมหาสมุทรแปซิฟิก จะถูกล้อมด้วยวงแหวนไฟ

การระเบิดของภูเขาไฟและแผ่นดินไหวกับการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ ล้วนมีผลมาจากแผ่นเปลือกโลกเคลื่อนตัวซึ่งเมื่อขอบเปลือกโลกชนกันก็เกิดแรงสั่นสะเทือนขึ้น แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้ยืนยันว่าการเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ๆ ต้องใช้เวลาเป็นร้อยหรือเป็นพันปี และความเสียหายจะจำกัดเฉพาะจุดเท่านั้น

เขตอันตรายของโลกก็คือบริเวณรอบมหาสมุทรแปซิฟิกซึ่งเรียกกันว่า “วงแหวนไฟ” นี้ ด้วยเป็นเขตที่มีภูเขาไฟเรียงรายและทำนายกันว่าจุดเสี่ยงมากที่สุดก็คือ ญี่ปุ่นกับแคลิฟอร์เนียและลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา

ที่มา <http://203.157.3.251/km/html/Tsunami/Tsunami.html>

เว็บไซต์ห้องร้องทุกข์
www.thaicadet.org

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แบ่งการบริหารราชการออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑. การบริหารราชการส่วนกลาง ใช้หลักการรวมอำนาจ คือให้อำนาจการบังคับบัญชาและการวินิจฉัยสั่งการขั้นสูงสุดอยู่ในส่วนกลาง โดยแบ่งหน่วยงานออกเป็น กระทรวง ทบวง กรม [รวมทั้งหน่วยงานที่มีชื่อเรียกอย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม เช่น สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ราชบัณฑิตยสถาน ฯลฯ] หน่วยงานเหล่านี้ปรกติจะตั้งอยู่ในส่วนกลาง คือกรุงเทพมหานครอันเป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

ปัจจุบันการบริหารราชการส่วนกลาง มีดังนี้

ระดับกระทรวง มี ๑๔ กระทรวง (รวมสำนักนายกรัฐมนตรี)

ระดับทบวง มี ๑ ทบวง

ระดับกรม มี ๑๓๖ กรม (ไม่รวมกรมต่าง ๆ ในกระทรวงกลาโหม และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีฐานะเทียบเท่ากรม)

๒. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ใช้หลักการแบ่งอำนาจ คือราชการส่วนกลางเป็นเจ้าของอำนาจ แล้วแบ่งอำนาจการบังคับบัญชาและการวินิจฉัยสั่งการให้แก่ภูมิภาคนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน เป็นการลดขั้นตอนต่าง ๆ ลง และการปฏิบัติของภูมิภาคนั้นจะต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อนโยบายของส่วนกลางหรือของรัฐบาลหรือตัวบทกฎหมายของประเทศ

อนึ่ง อำนาจที่แบ่งให้นั้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพอใจของส่วนกลาง และส่วนกลางแต่ละหน่วยก็แบ่งให้อาจไม่เท่ากัน เช่น บางกรมแบ่งการบริหารงานบุคคลให้ส่วนภูมิภาคแต่งตั้งโยกย้ายได้ตั้งแต่ระดับ ๔ ลงมา บางกรมให้ตั้งตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา บางกรมให้ตั้งตั้งแต่ระดับ ๗ ลงมา ทั้งนี้ อำนาจที่แบ่งให้ไปนั้น ราชการบริหารส่วนกลางอาจจะเรียกกลับคืนเมื่อใดก็ได้

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี ๕ ระดับ คือ

๑. จังหวัด

๒. อำเภอ

๓. กิ่งอำเภอ

๔. ตำบล

๕. หมู่บ้าน

กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคโดยอนุโลม ทั้งนี้ก็เพราะในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดการบริหารส่วนภูมิภาคไว้เพียง ๒ ระดับ คือจังหวัดและอำเภอ แล้วได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ อีกว่า "การปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น"

กฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันจัดการบริหารราชการแผ่นดินในระดับรองลงมาจากอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จึงจัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคด้วย

จังหวัด มี ๗๕ จังหวัด

อำเภอ มี ๗๒๙ อำเภอ

กิ่งอำเภอ มี ๘๑ กิ่งอำเภอ
ตำบล มี ๗,๑๕๙ ตำบล
หมู่บ้าน มี ๖๕,๑๗๐ หมู่บ้าน

(ข้อมูลประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗)

๓. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ใช้หลักการกระจายอำนาจ คือส่วนกลางได้โอนมอบอำนาจระดับหนึ่งไปให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน กิจกรรมที่ท้องถิ่นทำได้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการพัฒนา และที่ว่า "ปกครองตนเองอย่างอิสระ" นั้น หมายถึงมีอิสระในการตัดสินใจต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาหรือการเสริมสร้างสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น ออกข้อบังคับหรือระเบียบต่าง ๆ มาบังคับประชาชนในเขตการปกครองของตนได้ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีรูปแบบดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อย่าสับสนกับจังหวัด)
๒. เทศบาล
๓. สุขาภิบาล
๔. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่

๔.๑ กรุงเทพมหานคร ซึ่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ว่า "ให้กรุงเทพมหานครเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น..." ดังนั้นกรุงเทพฯ จึงไม่ใช่ "จังหวัด" ในความหมายของการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

๔.๒ เมืองพัทยา ซึ่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารเมืองพัทยา บัญญัติไว้ในมาตรา ๗ ว่า "...ให้เมืองพัทยาเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น..." ดังนั้นเมืองพัทยาจึงมีใช้เทศบาล มีใช้สุขาภิบาล แต่เป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

๔.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ใหม่) ได้กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ติดต่อกัน ๓ ปี ให้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด อย่างสับสนกับ "ตำบล" ที่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันที่เป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัดมี ๗๕ เทศบาล ๑๓๘ สุขาภิบาล ๑,๐๗๕ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา อย่างละ ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่จัดตั้ง

ผู้เขียน นายวิรัช ธีรพันธุ์เมธี หัวหน้าภาควิชางานในหน้าที่ของปกครอง วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง และกรมการใช้อำนาจบริหารกรมมุขมนตรี ราชบัณฑิตยสถาน

ที่มา จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔๒, ตุลาคม ๒๕๓๗

<http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=636>

โครงการตามพระราชดำริแก้มลิง

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงภัยที่ร้ายแรงของวิกฤติน้ำท่วมกรุงเทพฯ ฯ และทรงมีพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาเพื่อผ่อนคลายทุกซึ้งเชิงของพสกนิกรหลายประการ อาทิ การเร่งระบายน้ำออกสู่ทะเล โดยผ่านแนวคลองทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพฯ ให้มีพื้นที่สีเขียว เพื่อกันการขยายตัวของเมือง และเพื่อแปรสภาพให้เป็นทางระบายน้ำเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ขยายทางน้ำ หรือเปิดทางระบายน้ำในจุดเส้นทางคมนาคมสำคัญ ได้แก่ ทางหลวง และทางรถไฟ ประการสุดท้ายคือ การสร้างพื้นที่รับน้ำ หรือแก้มลิง เพื่อเก็บกักน้ำไว้ชั่วคราว ก่อนระบายลงสู่ทางระบายน้ำหลัก

โครงการแก้มลิง คือการจัดให้มีสถานที่เก็บกักน้ำตามจุดต่างๆ ในกรุงเทพฯ ฯ เพื่อทำหน้าที่เป็นบึงพักน้ำให้หน้าน้ำ โดยรองรับน้ำฝนไว้ชั่วคราว ก่อนที่จะระบายลงทางระบายน้ำสาธารณะ ฉะนั้น เมื่อฝนตก น้ำฝนจึงไม่ไหลลงสู่ทางระบายน้ำในทันที แต่จะถูกขังไว้ในพื้นที่พักน้ำ รอเวลาให้คลองต่างๆ ซึ่งเป็นทางระบายน้ำหลักพร้อมน้ำพอจะรับน้ำได้ จึงค่อยๆ ระบายน้ำลง เป็นการช่วยลดปัญหาน้ำท่วมขัง ได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากวัตถุประสงค์เพื่อการระบายน้ำแล้ว แนวพระราชดำริ แก้มลิง จึงผสานแนวคิดในการอนุรักษ์น้ำ และสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วย กล่าวคือ เมื่อน้ำที่ถูกเก็บกักไว้ถูกส่งเข้าไปในคลองต่างๆ ก็จะไปบำบัด เจือจางน้ำเน่าเสียในคลองเหล่านี้ให้เบาบางลงแล้วในที่สุดก็จะผลัดน้ำเน่าเสียที่เจือจางแล้วลงสู่ทะเล

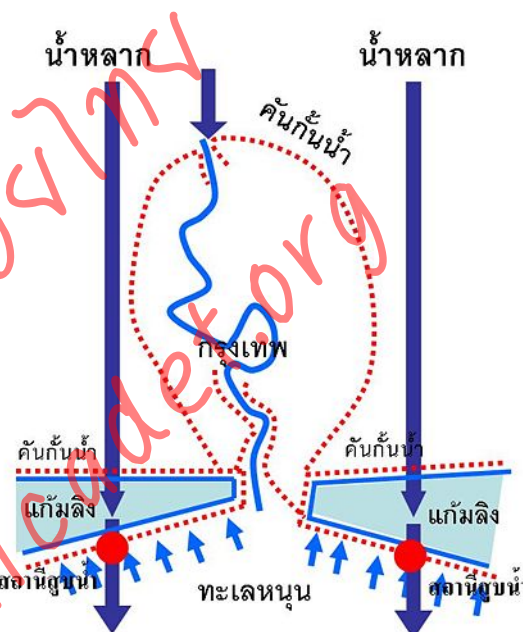
วิธีการแก้ไขปัญหาท่วมในพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ คือ

1. การก่อสร้างคันกันน้ำ โดยการก่อสร้างคันดินกันน้ำขนานไปตามลำน้ำเพื่อป้องกันมิให้น้ำล้นตลิ่งไปท่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ด้านใน
2. การก่อสร้างทางผันน้ำ เพื่อผันน้ำทั้งหมดหรือบางส่วนที่ล้นตลิ่งท่วมล้นเข้ามาให้ออกไป
3. การปรับปรุงและตกแต่งสภาพลำน้ำ เพื่อให้ น้ำที่ท่วมทะเลสาบสามารถไหลไปตามลำน้ำได้สะดวก หรือช่วยให้กระแสไหลเร็วยิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหาท่วมพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามพระราชดำริ "แก้มลิง"

ลักษณะและวิธีการของโครงการแก้มลิง

1. ดำเนินการระบายน้ำออกจากพื้นที่ตอนบน ให้ไหลลงคลองพักน้ำขนาดใหญ่ที่บริเวณชายทะเล
2. เมื่อระดับน้ำทะเลลดต่ำกว่าระดับน้ำในคลอง ก็ทำการระบายน้ำจากคลอง ดังกล่าว โดยใช้หลักการทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow) ตามธรรมชาติ

3. สูบน้ำออกจากคลองที่ทำหน้าที่ "แก้มลิง" นี้ เพื่อจะได้ทำให้น้ำตอนบนค่อยๆ ไหลมาเองตลอดเวลา ส่งผลให้ปริมาณน้ำท่วมพื้นที่ลตน้อยลง
4. เมื่อระดับน้ำทะเลสูงกว่าระดับน้ำในลำคลองให้ทำการปิดประตูระบายน้ำ โดยยึดหลักน้ำไหลลงทางเดียว

หลักการ 3 ประเด็น (One Way Flow) ที่โครงการแก้มลิงจะสามารถมีประสิทธิภาพบรรลุผลสำเร็จตามแนวพระราชดำริคือ

1. การพิจารณาสถานที่ที่จะทำหน้าที่เป็นบ่อพัก และวิธีการชักน้ำท่วมไหลเข้าสู่บ่อพักน้ำ
2. เส้นทางน้ำไหลที่สะดวกต่อการระบายน้ำเข้าสู่แหล่งที่ทำหน้าที่บ่อพักน้ำ
3. การระบายน้ำออกจากบ่อพักน้ำอย่างต่อเนื่อง

โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ใช้คลองชายทะเลที่ตั้งอยู่ริมทะเลด้านจังหวัดสมุทรปราการ ทำหน้าที่เป็นบ่อพักน้ำหรือบ่อรับน้ำ โครงการแก้มลิงในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่รับน้ำในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อระบายออกทะเลด้านจังหวัดสมุทรสาคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อให้การระบายน้ำท่วมออกทะเลเร็วขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ โครงการแก้มลิง "แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง" ซึ่งใช้หลักการในการควบคุมน้ำในแม่น้ำท่าจีน คือ เปิดระบายน้ำจำนวนมากลงสู่อ่าวไทยเมื่อระดับน้ำทะเลต่ำ โครงการแก้มลิงแม่น้ำท่าจีนตอนล่างจะมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ต้องดำเนินการครบระบบ 3 โครงการ ด้วยกัน คือ

1. โครงการแก้มลิง "แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง"
2. โครงการแก้มลิง "คลองมหาชัย-คลองสนามชัย"
3. โครงการแก้มลิง "คลองสุนัขหอน"

โครงการแก้มลิงนับเป็นนิมิตหมายอันเป็นสิ่งที่ชาวไทยทั้งหลายได้รอดพ้นจากทุกข์ภัยที่นำความเดือดร้อนแสนลำเค็ญมาสู่ชีวิตที่อบอุ่นปลอดภัย ซึ่งแนวพระราชดำรินับเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านน้ำท่วมนี้ มีพระราชดำริเพิ่มเติมว่า "...ได้ดำเนินการในแนวทางที่ถูกต้องแล้ว ขอให้รีบเร่งหาวิธีปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพต่อไป เพราะโครงการแก้มลิงในอนาคตจะสามารถช่วยพื้นที่ได้หลายพื้นที่..."

การจัดการและการออกแบบแก้มลิงเพื่อชะลอน้ำท่วม

วัตถุประสงค์หลักของการดำเนินการ ให้มีการชะลอน้ำ หรือพื้นที่เก็บกักน้ำ ก็เพื่อลดหรือชะลออัตราการไหลของน้ำผิวดิน ที่เกิดจากการไหลที่เพิ่มขึ้น โดยการใช้พื้นที่ระบายน้ำก่อนปล่อยให้ไหลลงสู่ระบบ ระบายน้ำสาธารณะ ในการพิจารณาออกแบบพื้นที่ชะลอน้ำหรือพื้นที่เก็บกักน้ำ จะต้องทราบปริมาณน้ำผิวดินที่จะเก็บกักและอัตราการไหลผิวดินที่มากที่สุดที่จะยอมให้ปล่อยออกได้ในช่วงเวลาฝนตก ปริมาตรที่เก็บกัก ควรจะเป็นปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นเมื่อพื้นที่ระบายน้ำได้รับการพัฒนาแล้ว

ในการจัดหาพื้นที่แก้มลิง ที่สำคัญที่สุดของการจัดหาพื้นที่ชะลอน้ำหรือพื้นที่เก็บกักน้ำ คือจะต้องพยายามจัดหาพื้นที่เก็บกักให้พอเพียง เพื่อที่จะได้ควบคุมอัตราการไหลออกจากพื้นที่ชะลอน้ำเหนือ พื้นที่เก็บกักน้ำไม่ให้เกินอัตราการไหลออกที่มากที่สุด ที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาการท่วมขังในระบบระบายน้ำสาธารณะหรือพื้นที่ต่ำ

สำนักการระบายน้ำได้ดำเนินการจัดหาพื้นที่รองรับและเก็บกักน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม (แก้มลิง) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการระบายน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้เก็บกักน้ำฝนซึ่งคราวก่อนระบายลง ระบบระบายน้ำสาธารณะ ซึ่งในขั้นแรกจะทำการจัดหาพื้นที่ฝั่งพระนคร โดยมีเป้าหมายในการจัดหาพื้นที่เก็บกักน้ำปริมาตร 13 ล้านลูกบาศก์เมตร

ปัจจุบันสำนักการระบายน้ำได้จัดหาพื้นที่แก้มลิงได้จำนวน 20 แห่ง และมีความสามารถในการเก็บกักน้ำได้ 10,062,525 ลบ.ม. ส่วนในพื้นที่ทางด้านฝั่งธนบุรีจะมีคลองเป็นจำนวนมาก โดยคลองส่วนใหญ่เห็นคลองตามแนวตะวันออกตะวันตก ซึ่งระบายน้ำออกทางด้านแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ในช่วงฤดูน้ำหลากจากทางเหนือน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีระดับสูงขึ้น จึงควรใช้คลองหลักที่มีอยู่นั้นเป็นแก้มลิง โดยทำการสร้างสถานีสูบน้ำและประตูระบายน้ำเพิ่มเติม เพื่อช่วยในการเก็บกักและระบายน้ำออกสู่ทะเล

ประเภทและขนาดของแก้มลิง

1. แก้มลิงขนาดใหญ่ (Retarding Basin) คือ สระน้ำหรือบึงขนาดใหญ่ ที่รวบรวมน้ำฝนจากพื้นที่บริเวณนั้นๆ โดยจะกักเก็บไว้เป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะระบายลงสู่ลำน้ำ การจัดสร้างพื้นที่ชะลอน้ำ หรือพื้นที่เก็บกักน้ำจะมีหลายประเภท คือ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย ทุ่งเกษตรกรรม เป็นต้น ลักษณะสิ่งก่อสร้างเหล่านี้จะมีวัตถุประสงค์อื่นประกอบด้วย เช่น เพื่อการชลประทาน เพื่อการประมง เป็นต้น

2. แก้มลิงขนาดกลาง เป็นพื้นที่ชะลอน้ำที่มีขนาดเล็กกว่า ได้มีการก่อสร้างในระดับลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง เป็นต้น

3. แก้มลิงขนาดเล็ก (Regulating Reservoir) คือ แก้มลิงที่มีขนาดเล็กกว่า อาจเป็นพื้นที่สาธารณะ สนามเด็กเล่น ลานจอดรถ หรือสนามในบ้าน ซึ่งต่อเข้ากับระบบระบายน้ำหรือคลอง

แก้มลิงที่อยู่ในพื้นที่เอกชน เรียกว่า “แก้มลิงเอกชน” ส่วนที่อยู่ในพื้นที่ของราชการและรัฐวิสาหกิจจะเรียกว่า “แก้มลิงสาธารณะ”

ความจำเป็นในการดำเนินโครงการแก้มลิง

1. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จากลักษณะธรรมชาติ มาเป็นพื้นที่พัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ทำให้ปริมาณและอัตราการไหลสูงสุดของน้ำผิวดินในพื้นที่เพิ่มขึ้น

2. ปริมาณและอัตราการไหลของน้ำผิวดินที่เพิ่มขึ้นของพื้นที่ที่บ้น้ำ จะก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมทางด้านท้ายน้ำ หรือที่ต่ำเพิ่มมากขึ้น ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นจึงขยายตัวเพิ่มขึ้น ไปทางด้านเหนือน้ำ

3. ขนาดของคลองและความจุเก็บกักทางระบายน้ำเป็นประการสำคัญเพราะมีขนาดเล็กกว่าความสามารถในการรองรับปริมาณและอัตราการไหลสูงสุดของน้ำผิวดินที่เพิ่มขึ้นเพราะการรुक้าคูคลอง และพื้นที่สาธารณะ

คลองกับการแก้ปัญหาหน้าท่วมกรุงเทพ

ข้อเท็จจริงคลองเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาน้ำท่วม ซึ่งเป็นปัญหาของเมืองหลวงมาช้านาน โครงการพระราชดำริ เช่น โครงการแก้มลิงนั้น เป็นโครงการที่เหมาะสมยิ่ง สำหรับการระบายน้ำ จากทางเหนือ ที่ไหลบ่า ลงมาทุกปี ในฤดูน้ำหลาก การตัดสินใจของนายกทักษิณ ที่จะขุดลอกคูคลองทั้ง ๔๔ สาย เป็นความคิด ริเริ่มที่ดี ในการเอาน้ำดีไล่น้ำเสีย

ปัจจุบันโครงการแก้มลิงมีการดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ โครงการระบายน้ำ ในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ของแม่น้ำ เจ้าพระยา โดยจะใช้คลองที่ตั้งอยู่ชายทะเลด้านจังหวัดสมุทรปราการ ทำหน้าที่ เป็นทางเดิน ของน้ำ ตั้งแต่จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพมหานคร ส่วนที่สอง คือคลองในพื้นที่ฝั่งตะวันตก ของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งจะใช้คลองมหาชัย คลองสนามชัย และแม่น้ำท่าจีน ทำหน้าที่เป็นคลองรับน้ำ ในพื้นที่ ตั้งแต่ จังหวัดอ่างทอง อยุธยา ปทุมธานี นครปฐม และ กรุงเทพมหานคร แล้วระบายลงสู่ทะเล ด้านจังหวัด สมุทรสาคร

ชาวกรุงเทพฯ ชั้นในจะได้รับประโยชน์จากโครงการขุดลอกคลองในเรื่อง ลดปัญหาน้ำเน่าเสีย น้ำท่วมขัง ในกรุงเทพมหานคร พื้นที่รอบกรุงเทพฯ และปริมณฑล จะได้เครือข่ายของชีวิต และสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ และลูกโซ่ของอาหาร จะฟื้นฟูสภาพ ในระยะยาว ซึ่งทำให้มีแหล่งอาหารเพิ่มมากขึ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จประพาส คลองแสนแสบ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๓๗ เป็นระยะทางกว่า ๗๒ กิโลเมตร ยังความปลาบปลื้มแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ ให้กำหนด วันที่ ๒๐ กันยายนของทุกปีเป็น วันอนุรักษ์และพัฒนาแม่น้ำคูคลองแห่งชาติ และกำหนดให้ปี พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๔๖ เป็นปีแห่งการอนุรักษ์ และพัฒนาสภาพแวดล้อม แม่น้ำ คู คลองแห่งชาติ แนวคิดที่จะฟื้นฟู สภาพคลองแสนแสบ ให้กลับมาเหมือนเดิมนั้น เคลื่อนไหวโดย ชุมชนริมคลอง ได้ร่วมแรงร่วมใจกัน อนุรักษ์ และพัฒนา แต่ละบ้านช่วยกันกำจัด ผักตบชวา ไม่ทิ้งขยะ ลงคลอง ชุมชนริมคลองแสนแสบ เช่น ชมรมรวมใจภักดิ์ รักษาดินไม้ ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีกิจกรรม ต่อเนื่อง เพื่อให้คลอง "ตื่น" และ "น้ำกระเพื่อม" อยู่ตลอดเวลา จัดงานประเพณี ลอยกระทงแข่งเรือ และการละเล่น เป็นประจำทุกวันที่ ๒๐ กันยายน

การที่ ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สั่งการให้ลอกคลองทั่วกรุงเทพฯ ๔ สาย โดยจะให้เสร็จภายใน ๔ เดือน อย่าย่ำให้เป็นแบบ ไฟไหม้ฟาง เพราะการอนุรักษ์และพัฒนา นั้น ต้องค่อยเป็นค่อยไป แต่ต้องให้ ประชาชน มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ เมืองที่เคยมีต้นมะกอกขึ้นอยู่มากนั้น เคยอยู่ในฐานะ เมืองต้นแบบของโลก ที่ไม่มีใครเหมือน เป็นเมืองที่ลอยอยู่บนน้ำ สวยงาม ไม่แพ้คลองตารางหมากรุก ของเมืองซูโจว ประเทศจีน เมืองบงกอก มีบริการ ขึ้นพื้นฐานค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว น่าจะเก็บเกี่ยวดอกผล จากการส่งเสริม การท่องเที่ยว การขาย

ที่มา

<http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%A1%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%87>